

Podrška
Evropske unije
u Crnoj Gori

2007-2013.

me4.eu
eu4.me
ja za evropu, evropa za mene

Britanska ambasada
Podgorica

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova
i evropskih integracija

Brošura je urađena u okviru projekta *Informisanje javnosti o evropskim integracijama i podršci IPA u Crnoj Gori*. Ovaj projekat finansiraju Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, Britanska ambasada Podgorica i Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, a implementira British Council.

Izvor podataka: Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, UNDP, zajednički tehnički sekretarijati i antene prekograničnih programa.

Podrška
Evropske unije
u Crnoj Gori

Instrument pretpristupne podrške IPA 2007-2013.

Izdavač: **Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija**

Stanka Dragojevića 2, Podgorica

Tel: +382 20 416 303

E-mail: kabinet@mfa.gov.me

Web:

www.mvpei.gov.me

www.eu.me

Za izdavača:

ambasador Aleksandar Andrija Pejović, državni sekretar za evropske integracije i nacionalni koordinator za lpu

Urednice teksta:

Irena Bošković

Emilija Rabrenović

Lektura:

Natalija Lakić

Fotografije:

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija,

Delegacija EU u Crnoj Gori,

Ministarstvo rada i socijalnog staranja,

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja,

PROCON, UNDP, Britanski savjet,

Zajednica opština Crne Gore, Freepik,

Zajednički tehnički sekretarijati i antene prekograničnih programa

Grafički dizajn: DPC Podgorica

Priprema za štampu i štampa: DPC Podgorica

Tiraž: 500kom

CIP - Каталогизација у публикацији

Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-9316-3-6

ISBN 978-9940-9316-3-6

9 789940 931636 >

Sadržaj

6	Uvodna riječ
9	Opšte napomene
13	IPA komponenta I
14	Politički kriterijumi
23	Ekonomski kriterijumi
33	Evropski standardi
41	IPA komponenta II
50	IPA komponente III i IV
52	Višekorisnička IPA
55	Zapadnobalkanski investicijski okvir
56	IPA II – U susret novom okviru

Uvaženi čitaocē,

Pred vama je brošura u kojoj sumiramo rezultate projekata realizovanih u okviru Instrumenta pretpristupne podrške (IPA), od 2007. do 2013. Predstavljamo najuspješnije projekte, koji su doprinijeli jačanju i izgradnji kapaciteta institucija u Crnoj Gori, osnažili dobrosusjedske odnose i omogućili brži regionalni i ekonomski razvoj naše države.

Kao zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, Crna Gora je preuzela obaveze sprovođenja sveobuhvatnih reformi, koje bi trebalo da doprinesu boljem životnom standardu naših građana. U ispunjenju tog cilja, snažno smo posvećeni izgradnji stabilnih, demokratskih institucija, usklađivanju našeg zakonodavstva sa evropskim i njegovoj primjeni u oblastima kao što su vladavina prava, ekonomija, poljoprivreda, saobraćaj, životna sredina i druge. Na taj način, dostižemo evropske standarde u najvažnijim i nama strategijski prioritarnim društvenim oblastima. U tom procesu, IPA nam pruža dragocjenu podršku.

Tokom prethodnog perioda, realizovani su izuzetno značajni projekti u okviru svake komponente Ipe. U tekstu koji slijedi uvjerićete se da su, realizacijom projekata Ipe u okviru političkih kriterijuma, crnogorske institucije vrijedno radile na jačanju svojih administrativnih kapaciteta, reformi pravosuđa i lokalne samouprave, kao i borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Zaštita i promocija ljudskih prava i sloboda, kao i pronalaženje održivih rješenja za izbjeglice i raseljena lica, bili su takođe predmet naše pažnje.

Kada je riječ o ekonomskim kriterijumima, projekti Ipe doprinijeli su poboljšanju saobraćajne infrastrukture i unapređenju sistema zaštite životne sredine. Velike koristi od realizacije projekata imale su opštine, jer su uložena sredstva korišćena za njihov ravnomjerniji razvoj i unapređenje poslovnog ambijenta. Izgrađeni su mehanizmi podrške smanjenju nezaposlenosti i sprovođenje aktivnih politika i mjera tržišta rada, a posebno se radilo na poboljšanju inkluzivnog obrazovanja, reformi socijalne i sistema dječije zaštite.

Sprovođenjem projekata Ipe čiji je vodeći cilj dostizanje evropskih standarda, Crna Gora je tokom proteklog perioda bila posvećena razvoju sektora poljoprivrede, unapređenju sistema javnih nabavki, zaštiti potrošača, informacionih sistema i digitalizaciji crnogorskih javnih emitera.

Posebno važan segment Ipe predstavlja i prekogranična saradnja, putem koje je Crna Gora uspostavila čvrstu susjedsku saradnju u oblasti obrazovanja, kulture, sporta, turizma i zaštite životne sredine.

Važno je istaći da je, uz pomoć Ipe, u prethodnom periodu pružena podrška razvoju civilnog društva, kao jednog od instrumenata za osnaživanje participativne demokratije na zapadnom Balkanu. Osim prepristupne podrške, partnerstvo sa organizacijama civilnog društva ogleda se i u njihovom uključivanju u rad pregovaračkih tijela.

Važno je istaći da će Crna Gora samostalno upravljati sredstvima za III i IV komponentu, te da će sredstva biti iskorišćena za unapređenje saobraćajne infrastrukture, zaštitu životne sredine, sprovođenje aktivnih mjera zapošljavanja i socijalne inkluzije.

Uz podršku Višekorisničkog IPA programa, sprovodili smo projekte koji imaju regionalni značaj i obuhvataju oblasti koje prevazilaze granice naše zemlje. U okviru ovog programa očekuje nas realizacija ciljeva regionalne stambene politike, kao i brojnih projekata u oblasti energetike, saobraćaja i zaštite životne sredine.

Konačno, treba napomenuti da je od 2007. do 2013. putem projekata Ipe u Crnu Goru uloženo 235,7 miliona eura. Kroz novi okvir za prepristupnu podršku Evropske unije za period 2014-2020, IPA II, Crnoj Gori će biti na raspolaganju 270,5 miliona eura što predstavlja uvećanje za 10 odsto u odnosu na prethodni finansijski period i dokaz uspješnosti dosadašnjeg rada i povjerenje EU prema Crnoj Gori.

Period od 2007. do 2013., kada smo intenzivno radili na realizaciji projekata Ipe, predstavlja dragocjeno iskustvo, koje nam je pomoglo da u izgradimo kapacitete za pripremu i sprovođenje projekata. Vjerujem da smo spremni za novi ciklus, u okviru kojeg ćemo, kao i do sada, realizovati uspješne projekte koji nas približavaju Evropskoj uniji.

Svima koji su doprinijeli uspješnoj realizaciji projekata čestitam na odgovornom radu i posvećenosti realizaciji zahtjevnih projektnih zadataka. Do 2020. očekuje nas puno novih aktivnosti i inicijativa, koje će doprinijeti našoj uspješnijoj integraciji u zajednicu zemalja Evropske unije.

Ambasador
Aleksandar Andrija Pejović

Opšte napomene

IPA U CRNOJ GORI 2007 – 2013.

Što je IPA?

IPA, ili Instrument pretpristupne podrške (*Instrument for Pre-Accession Assistance*), jeste sredstvo bespovratne podrške koju Evropska unija pruža Crnoj Gori na njenom putu prema članstvu. U ostvarenju važnih zadataka koji su pred nama, sredstva iz pretpristupne podrške namijenjena su sprovođenju reformi koje treba da unaprijede kvalitet života građana.

Da bi podržala države kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU, Evropska komisija je ranije instrumente podrške (CARDS, SAPARD, ISPA, PHARE, Turkey Instruments) objedinila u jedan. Realizacijom projekata Ipe u finansijskom periodu od 2007. do 2013, u države kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU uloženo je 11,5 milijardi eura. Riječ je, zapravo, o finansijskoj i tehničkoj podršci, putem koje zemlje korisnici usaglašavaju svoje zakonodavstvo i primjenjuju pravne tekovine EU istovremeno se pripremajući za korišćenje različitih fondova koji će im biti na raspolaganju nakon članstva u EU.

Zašto je IPA važna?

Kroz realizaciju projekata Ipe ulaže se u budućnost kako Crne Gore, tako i ostalih zemalja koje žele da postanu članice evropske porodice. Kako bismo postali ravnopravni s građanima Evropske unije, potrebno je da sprovedemo neophodne reforme i dostignemo evropske standarde u najvažnijim društvenim oblastima. Podrška treba da doprinese jačanju demokratskih institucija i vladavine prava, reformi državne uprave, reformi privrede, poštovanju ljudskih i manjinskih prava, promociji rodne ravnopravnosti, jačanju civilnog društva, unapređenju regionalne saradnje, kao i dostizanju održivog razvoja i smanjenju siromaštva.

Ko može koristiti sredstva Ipe?

Prije svega, korisnici sredstava Ipe su ministarstva i organi uprave koji donose i primjenjuju zakone i propise, lokalne samouprave, javne ustanove, kao i nevladine organizacije, asocijacije, udruženja. Krajnji korisnici dostupnih sredstava su građani Crne Gore budući da konkretni rezultati projekata u konačnom utiču na kvalitet života građana – bilo da se radi o unapređenju kvaliteta rada institucija, usvajanju evropskih standarda ili izgradnji infrastrukture u različitim oblastima.

Kako se realizuje IPA?

U periodu od 2007. do 2013, IPA je realizovana kroz pet komponenti:

Komponenta I - Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija (poznata i kao Nacionalni program)

Kroz ovu komponentu razvijaju se i jačaju institucije u Crnoj Gori. Naše zakonodavstvo se usklađuje s evropskim, a njegova primjena se osnažuje u oblastima kao što su: vladavina prava, ekonomija, poljoprivreda, saobraćaj, životna sredina i druge.

Komponenta II - Prekogranična saradnja

Ovom komponentom jača se saradnja među susjednim državama i pograničnim regionima i podstiče njihov socio-ekonomski razvoj. Njen glavni cilj je unapređenje dobrosusjedskih odnosa i saradnje među ljudima, zajednicama i institucijama, na zajednički interes stanovnika s obje strane granice. U tu svrhu ostvaruju se projekti u oblasti zaštite životne sredine, turizma, poljoprivrede, zapošljavanja, socijalnog uključivanja, obrazovanja, kao i manji infrastrukturni projekti.

Komponenta III - Regionalni razvoj

Treća komponenta pruža podršku u oblasti zaštite životne sredine, razvoja saobraćaja, malih i srednjih preduzeća, konkurentnosti i održivog razvoja.

Komponenta IV - Razvoj ljudskih resursa

Kroz projekte u okviru ove komponente promoviše se i podstiče održivi razvoj ljudskih resursa, modernizacija i razvoj sistema obrazovanja za obuke i istraživanja u državama kandidatima za članstvo u EU. Posebna pažnja posvećena je zapošljavanju mladih.

Komponenta V - Poljoprivreda i ruralni razvoj

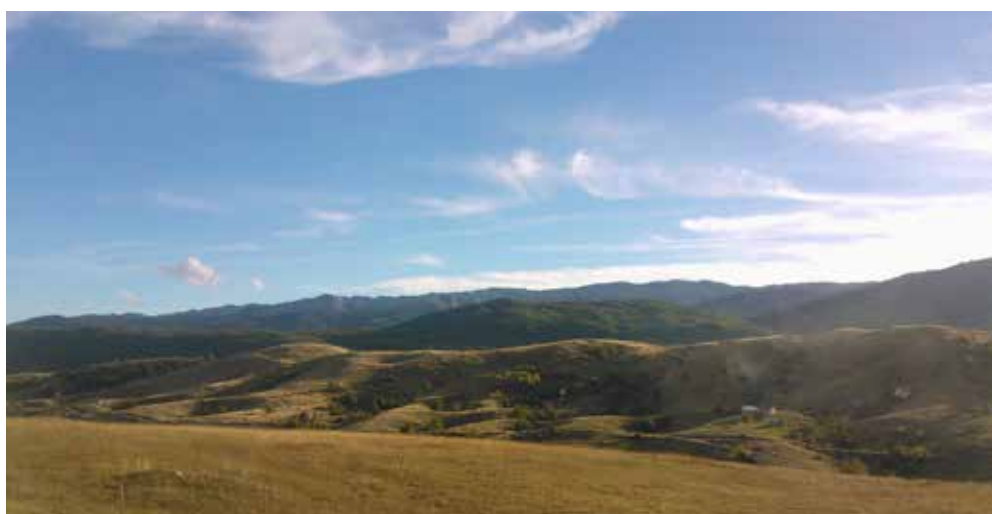
Ova komponenta podrazumijeva podršku državama kandidatima u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, s ciljem njihove pripreme za upravljanje Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU.

U Crnoj Gori smo do sada koristili podršku u okviru I i II komponente, i to na centralizovan način što u praksi znači da je Delegacija Evropske unije obavljala poslove koji se tiču ugovaranja i isplaćivanja sredstava. Od decembra 2014. formalno smo stekli uslove za korišćenje III i IV komponente, u decentralizovanom sistemu upravljanja a sredstva opredijeljena za V komponentu za 2012. i 2013. koristili smo u okviru komponente I.

Po završetku programskog perioda IPA 2007-2013, EU je nastavila da pomaže zemljama u procesu pristupanja, kroz inovirani Instrument za pretpristupnu podršku - IPA II, za period 2014-2020.

Opredijeljena finansijska sredstva za Crnu Goru u okviru IPA 2007-2013.

Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	TOTAL
Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija	27.5	28.1	29.8	29.8	29.8	16.3	5.0	166.5
Prekogranična saradnja	3.9	4.5	4.7	3.7	4.3	4.6	4.7	30.3
Regionalni razvoj	-	-	-	-	-	8.0	14.7	22.8
Razvoj ljudskih resursa	-	-	-	-	-	2.8	2.8	5.6
Poljoprivreda i ruralni razvoj	-	-	-	-	-	3.2	7.3	10.5
Ukupno	31.4	32.6	34.5	33.5	34.1	34.9	34.5	235.7

IPA komponenta I

Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija (poznata i kao Nacionalni program)

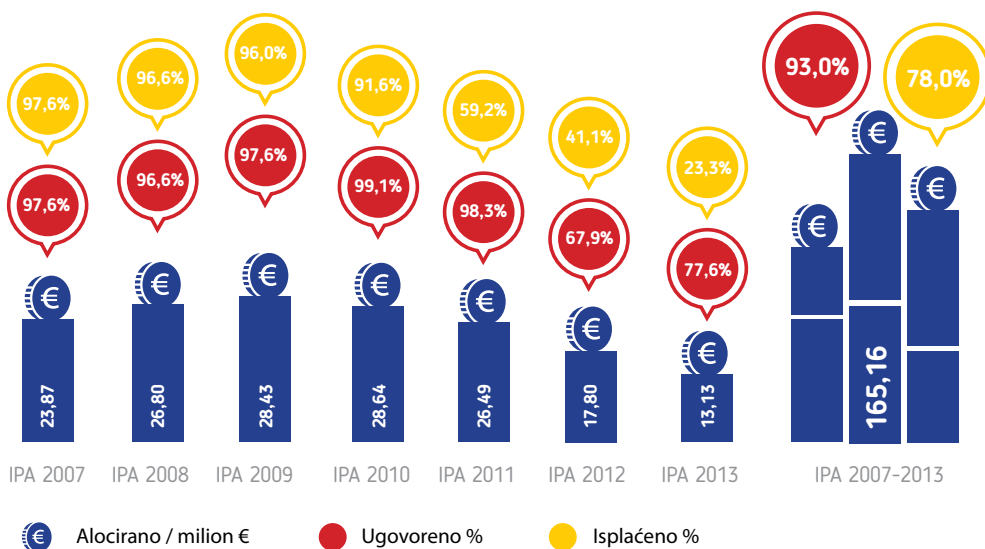
Da bi se realizovao projekat u okviru prve komponente, potrebno je da bude baziran na nekom od kriterijuma koje Crna Gora treba da ispuni da bi postala članica EU. To su:

politički kriterijumi – projekti koji podržavaju jačanje institucija, vladavinu zakona, ljudska i prava manjina, rodnu ravnopravnost i antidiskriminaciju;

ekonomski kriterijumi – podrazumijevaju podršku funkcionalnoj tržišnoj ekonomiji, jačanju kapaciteta za prevazilaženje pritiska konkurencije i tržišnih sila unutar EU;

sposobnost preuzimanja obaveza iz članstva – projekti koji pomažu sprovođenje evropskih politika u oblasti informacionih i komunikacionih tehnologija, konkurentnosti, inovacija, zaštite životne sredine, saobraćaja, zaštite potrošača i ostalih oblasti koje jačaju sposobnost Crne Gore za preuzimanje obaveza iz članstva u EU.

U tekstu koji je pred vama predstavimo neke od projekata koji su realizovani u okviru svakog od ova tri kriterijuma.

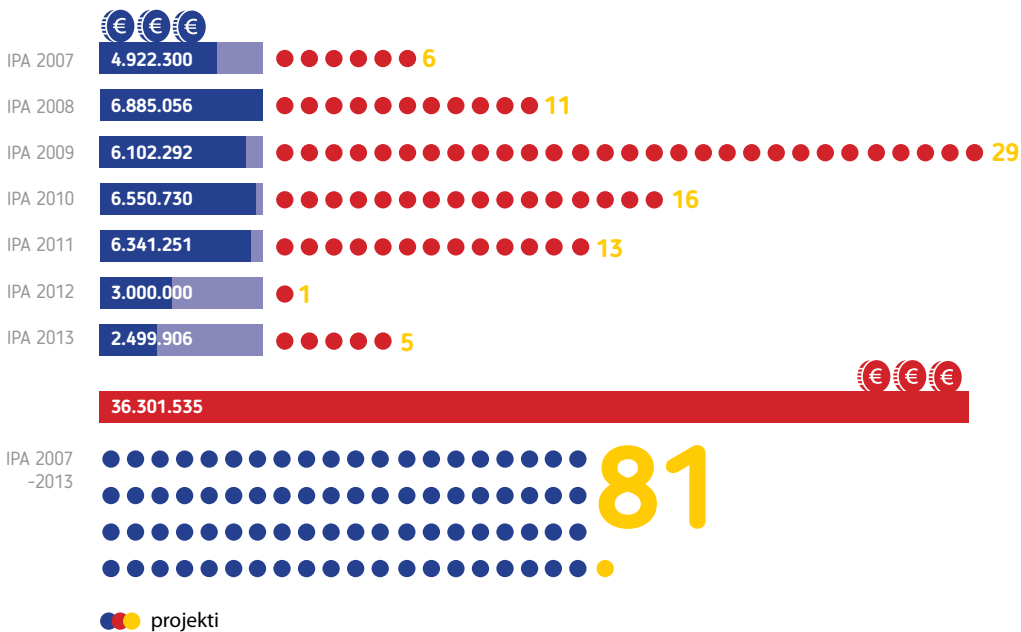

Podaci o utrošku sredstava

POLITIČKI KRITERIJUMI – SNAŽENJE DEMOKRATIJE

Na svom putu ka članstvu, Crna Gora vrijedno radi na jačanju svojih institucija i osnaživanju vladavine prava. Politički kriterijumi na kojima počiva IPA služe ostvarenju tih, ali i drugih ciljeva:

- jačanje demokratskih institucija, dobro upravljanje, reforma pravosuđa i jačanje vladavine prava,
- sprovođenje reformi u javnoj upravi, uključujući i lokalne vlasti,
- podrška razvoju civilnog društva i nezavisnih medija,
- zaštita ljudskih i manjinskih prava i sloboda, uključujući prava ranjivih grupa.

Politički kriterijumi

Što smo postigli kroz projekte Ipe?

Jedan od najvažnijih ciljeva koje treba dostići realizacijom projekata u okviru političkih kriterijuma je stvaranje stabilnih institucija, koje garantuju demokratiju, vladavinu prava i zaštitu ljudskih i manjinskih prava.

Projekti sprovedeni od 2007. do 2013. ojačali su administrativne kapacitete u institucijama, doprinijeli reformi pravosuđa i lokalne samouprave, kao i borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Takođe, realizovani su projekti koji su služili postizanju što veće rodne ravnopravnosti, kao i pronalaženju održivih rješenja za izbjeglice i raseljena lica.

Pravosuđe

Evropska komisija snažno podržava reformu pravosuđa. Kroz projekte podržano je sprovođenje Strategije za reformu pravosuđa, a pružena je i podrška Sudskom i Tužilačkom savjetu za obezbjeđenje nezavisnosti i efikasnosti pravosuđa.

Obezbijediti bolje i efikasnije sprovođenje pravde, u skladu s evropskim standardima i slijedeći najbolju praksu, jedan je od prioriteta Crne Gore na putu prema Evropskoj uniji. Zato je kroz projekte u ovoj oblasti podržano sprovođenje novih instituta uvedenih Zakonom o krivičnom postupku. Takođe, snažno je podstaknuta reforma sistema izvršenja krivičnih sankcija, funkcionisanja zatvorskog sistema i smanjenja zatvorske populacije, prema standardima Evropske unije.

Reforma sistema maloljetničkog pravosuđa u Crnoj Gori jedan je od važnih zadataka koji treba da ispunimo, kako bismo upotpunili naše nastojanje da ojačamo pravosudni sistem. Zato je unaprijeđen preventivni rad s ugroženom djecom i porodicama, a tretman djece u sukobu sa zakonom je poboljšan kroz reformu normativnog okvira i jačanje institucija nadležnih za rad s maloljetnim prestupnicima.

Institucionalni kapaciteti

Stabilno društvo čine stabilne institucije, koje njeguju i štite demokratske vrijednosti. Kao zemlja kandidat, Crna Gora je već ostvarila zapažene rezultate u procesu osnaživanja svojih institucija. Predani rad na dostizanju tog cilja nastavljen je i realizacijom projekata Ipe.

Ojačani su administrativni kapaciteti u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Upravi za sprečavanje pranja novca i Upravi za antikorupcijsku inicijativu. Kako bi se ispunili evropski standardi zaštite ličnih podataka, ojačani su kapaciteti Agencije za zaštitu ličnih podataka i sprovedene aktivnosti na usklađivanju zakonodavstva iz ove oblasti.

Projekti su doprinijeli i jačanju kapaciteta Uprave policije i policijske administracije. Ne treba zanemariti ni izgradnju sportske sale i streljane u Policijskoj akademiji, nabavku opreme za Upravu policije, Forenzički centar kao i opreme za posebne istrage ali i rekonstrukciju graničnih prelaza kao vid podrške unapređenju sistema integrisanog upravljanja granicom.

Borba protiv kriminala i migraciona politika

Crna Gora je snažno posvećena borbi protiv pojava koje podrivaju stabilnost svakog društva - organizovanog kriminala i korupcije. Mehanizme za suzbijanje raznih oblika kriminala treba unaprijediti, u čemu Crna Gora ima podršku Evropske unije. Kroz realizaciju projekata poboljšana je međuagencijska saradnja u borbi protiv organizovanog kriminala, uspostavljen je sistem kriminalističko-obavještajnog rada, poboljšana efikasnost istraga, kreirana baza podataka za borbu protiv pranja novca. Poboljšan je sistem kontrole plave i zelene granice i unaprijeđen kapacitet Uprave policije u istragama i aktivnostima suzbijanja krijumčarenja narkotika. Takođe, granični prelazi su opremljeni vrijednom opremom.

Kako bi se doprinijelo smanjenju nivoa korupcije i konflikta interesa, pružena je podrška sprovođenju Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala. Posebna pažnja posvećena je preventivnim mjerama i povećanju povjerenja javnosti u državne institucije.

Crna Gora je, tokom svog evropskog puta, stekla i nove obaveze kada je u pitanju migraciona politika. Kako bismo što djelotvornije ispunili obavezu efikasnog upravljanja migracijama i doprinijeli stabilnosti regiona, kroz projekat smo usvojili relevantna zakonska i strateška dokumenta, ojačali migracionu politiku i unaprijedili kapacitete za efikasno pružanje usluga u ovoj oblasti. Posebno važan rezultat je realizovana prva faza izgradnje Prihvatališta za strance.

PREDSTAVLJAMO NEKE OD PROJEKATA U OKVIRU KOMPONENTE I

Podrška Evropske unije vladavini prava – EUROL

Korisnici: Ministarstvo pravde, Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, sudovi, Državno tužilaštvo, organi za sprovođenje zakona (Uprava policije, Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Uprava za imovinu)

Partneri: NI-CO - Agencije Velike Britanije i Sjeverne Irske i TMC Asser Institut iz Haga **Vrijednost:** 3.635.000 eura

Period realizacije: januar 2014 – januar 2017.

Demokratske slobode u svim društvima počivaju na pravdi i vladavini prava. Glavni cilj ovog projekta je podrška reformi upravo u oblasti vladavine prava, u skladu sa standardima i najboljom praksom Evropske unije. Radi se o projektu čijom će realizacijom Crna Gora još više ojačati borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, kao i unaprijediti nezavisnost, efikasnost i odgovornost pravosuđa. Dodatno će se osnažiti strateški, operativni i tehnički kapaciteti Uprave policije, Uprave za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma i Uprave za imovinu.

Osim toga, realizacijom projektnih aktivnosti trebalo bi da se poboljša saradnja među organima koji se bave istragama slučajeva teškog i organizovanog kriminala. Još jedan od važnih ciljeva ovog projekta jeste efikasno upravljanje oduzetom imovinom stečenom kriminalom. Sistem sprovođenja zakona u oblasti sprečavanja pranja novca trebalo bi da se unaprijedi, a realizacijom projekta trebalo bi i da se ojača IT sistem pravosudnog sektora.

PODRŠKA RAZVOJU NA LOKALNOM NIVOU

Ma koliko se međusobno razlikovale, sve crnogorske opštine imaju zajednički, jedinstveni cilj – da doprinesu evropskom putu Crne Gore. I sve u tome uspijevaju, postepeno unapređujući uslove života za svoje građane. U tome svesrdnu podršku pruža evropska zajednica ulažući u socijalni i ekonomski razvoj naših opština.

Sve lokalne samouprave Crne Gore učestvovala su u tri zajednička projekta, ukupne vrijednosti od 12,2 miliona eura.

U okviru Komponente II, od 2007. do 2013. crnogorske lokalne samouprave učestvovala su u realizaciji 57 projekata ukupne vrijednosti od 10.060.438,98 EUR. Realizovano je 35 bilateralnih prekograničnih, 8 transnacionalnih i 14 projekata iz IPA Jadranskog programa.

Sprovedenjem projekata Ipe, kapaciteti lokalnih samouprava za korišćenje fondova EU su unaprijeđeni, a posebna pažnja je posvećena jačanju saradnje među opštinama koje su mogle zajednički aplicirati za projekte.

Kada je riječ o broju projekata, najviše uspjeha imali su: Opština Nikšić (11 projekata), Glavni grad Podgorica (9 projekata), Opština Bijelo Polje (8 projekata), te opštine Kotor i Pljevlja (sa po 7 projekata).

Navedimo samo neke od zapaženih rezultata projekata sprovedenih u opštinama: u Beranama, Plavu i Šavniku je unaprijeđen rad Centra službe zaštite i spašavanja; u toku je osnivanje Regionalnog biznis centra za sjeverno-istočni region, kao i Regionalnog parka Sinjajevina u sjevernoj regiji; uspostavljena je funkcionalna parking infrastruktura u Bijelom Polju, a u Pljevljima je ona značajno modernizovana; u Mojkovcu je obnovljena sportska sala. U toku je i izgradnja postrojenja koja će unaprijediti sistem očuvanja životne sredine, kao što je postrojenje za tretman otpadnih voda u Cetinju, Bijelom Polju i Pljevljima. Poboľšan je kanalizacioni sistem na Cetinju, a u Danilovgradu je uveden sistem selektivnog upravljanja otpadom. Turistička infrastruktura u Kolašinu je znatno unaprijeđena, obnovljeni su lokalni putevi i izgrađena mini-zaobilaznica oko Podgorice. Projekti Ipe su zaslužni za nalaženje trajnih rješenja za interno raseljene osobe i stanovnike kampa Konik, kao i za poboljšanje sistema rehabilitacije i resocijalizacije korisnika droga u Crnoj Gori.

Time se ne završavaju planirane aktivnosti u opštinama. Slijedi realizacija još tri projekta, za koje će IPA izdvojiti oko 11 miliona eura. U Beranama će biti unaprijeđeno vodosnabdijevanje, izgradiće se dio kanalizacione mreže i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, a u Baru i Cetinju planira se rehabilitacija nesanitarnih deponija.

IZGRADNJA MINI-ZAOBILAZNICE OKO PODGORICE

IPA je pomogla izgradnju IV faze mini-zaobilaznice oko Podgorice, ukupne dužine od 2,1 km, od Bulevara Josipa Broza do Ulice 4. jula. Ukupna vrijednost ove faze iznosi 8.760.000 eura, od čega je IPA obezbijedila 4 miliona. Inače, projekat koji se sastoji od četiri faze, realizovala je austrijska kompanija Strabag. Preostali iznos od 2,4 miliona eura opredijeljen je za tehničku podršku Ministarstvu saobraćaja i pomorstva i Željezničkoj infrastrukturi Crne Gore.

PROGRAM RODNE RAVNOPRAVNOSTI

PODRŠKA JEDNAKIM MOGUĆNOSTIMA

Unaprijediti položaj žena kroz jačanje njihovog ličnog integriteta, ekonomsko osnaživanje i veće učešće u političkom životu – glavni su zadaci ovog projekta. Cilj je ojačati kapacitete za primjenu Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti Crne Gore u tri prioritetne oblasti:

- Nasilje nad ženama
- Političko osnaživanje žena
- Ekonomsko osnaživanje žena.

Projekat, koji je sprovodio UNDP u partnerstvu sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, trajao je 18 mjeseci, dok je ukupna vrijednost iznosila 778.000 eura.

Nasilje nad ženama

Pravni i institucionalni okvir za ovu oblast osnažen je donošenjem Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, Protokola o postupanju u slučajevima nasilja u porodici i niza podzakonskih akata. Ovo su neki od rezultata uspješne realizacije projektnih ciljeva:

- 350 profesionalaca iz policije, pravosuđa, centara za socijalni rad, zdravstvenog i obrazovnog sistema obučeno je kroz rad u multidisciplinarnim timovima;
- 88 nastavnika u školama prošlo je obuku na temu nasilja u porodici i nasilja nad ženama;
- 9 ženskih NVO bilo je direktno uključeno u realizaciju projektnih aktivnosti, od čega je 7 aktivno učestvovalo u radu savjetodavnih odbora;
- sprovedena su istraživanja i prikupljanje podataka o nasilju u porodici i realizovane intenzivne kampanje podizanja svijesti javnosti o ovom problemu;
- kao rezultat projektnih aktivnosti, broj prijavljenih slučajeva nasilja je porastao sa 481, koliko ih je bilo 2009, na 1.678 slučajeva registrovanih 2014. godine.

Političko i ekonomsko osnaživanje

Zahvaljujući novom zakonodavnom okviru, žene su više zastupljene u lokalnim i nacionalnim parlamentima i političkim partijama. Zakonom o izboru odbornika i poslanika, uvedene su kvote od 30% za manje zastupljeni pol. Osnovane su ženske grupe u 8 političkih partija. Primjetan je porast broja žena u lokalnim skupštinama, i to sa 7% koliko ih je bilo 2010, na 26% u 2014. godini.

Unapređenje preduzetništva kod žena i njihovo zapošljavanje kroz razvoj i sprovođenje specifičnih mjera u Kolašinu, Cetinju, Mojkovcu i Pljevljima, bio je primarni cilj ovog projekta. Poboľšana je postojeća infrastruktura na lokalnom nivou i podstaknuto afirmativno i podržavajuće okruženje za žensko preduzetništvo. Kreirani su edukativni materijali i povećano razumijevanje ženskog preduzetničkog potencijala. Takođe, lokalne vlasti su podržale realizaciju projekta kroz koji je 138 žena učestvovalo u specifičnom programu obuke, dok je njih 60 izradilo biznis planove.

Podrška civilnom društvu PARTNERSTVO ZA ZAJEDNIČKE CILJEVE

Oснаživanje civilnog društva je ključni segment političkih kriterijuma pristupanja i redovno se prati kroz Izvještaj o napretku. Dinamično civilno društvo može mnogo doprinijeti procesu pristupanja, zato država i prepoznaje organizacije civilnog društva kao važne činioce demokratije. Njihova uloga u političkim i socio-ekonomskim procesima je veoma značajna, a posebno je važno istaći njihovu uključenost i doprinos pregovaračkoj strukturi znanjem i iskustvom koje posjeduju.

Evropska unija pruža podršku organizacijama civilnog društva u Crnoj Gori u okviru tzv. Instrumenta za civilno društvo. Uveden 2008. kako bi finansijski i tehnički podržao civilno društvo, instrument služi kao snažno sredstvo za osnaživanje participativne demokratije na zapadnom Balkanu. Evropska komisija u svojim strateškim dokumentima naglašava važnost uloge organizacija civilnog društva u participativnoj demokratiji, naročito u zemljama proširenja. Razvoj civilnog društva ostaje u fokusu pretpristupne podrške, budući da je organizacijama civilnog društva potrebna podrška u osnaživanju kapaciteta, profesionalizma i umrežavanja u zemlji, ali i regionu. Za postizanje tih ciljeva potrebno je razviti i ojačati pogodno okruženje za sprovođenje aktivnosti civilnog društva, što je jedan od prioriteta Crne Gore.

Kroz IPA program 2007, vrijedan milion eura, crnogorske organizacije civilnog društva umrežavale su se s kolegama iz EU i lokalnim vlastima u oblastima razvoja politika i pružanja usluga. U okviru IPA 2009, vrijednosti 2,2 miliona eura, pružena je podrška u oblastima društvenog, ekonomskog i političkog razvoja Crne Gore. Program za razvoj civilnog društva IPA 2011, vrijednosti 1,8 milion eura, odnosio se na prioritetne oblasti koje su važne za proces pristupanja Crne Gore EU. Program IPA 2013, vrijedan milion eura, nastavio je da se fokusira na mjere snaženja kapaciteta i osnaživanje pružanja usluga. Projekat tehničke podrške organizacijama civilnog društva TACSO je doprinio daljem snaženju njihovih kapaciteta i služio je kao resursni centar za lokalne organizacije.

Osim učešća u pregovaračkoj strukturi, važno je naglasiti i učešće organizacija civilnog društva u radu Zajedničkog konsultativnog odbora između Crne Gore i Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta. Proaktivno djelovanje predstavnika NVO u svim tijelima doprinosi sagledavanju procesa s više aspekata i postizanju kvalitetnijih rezultata.

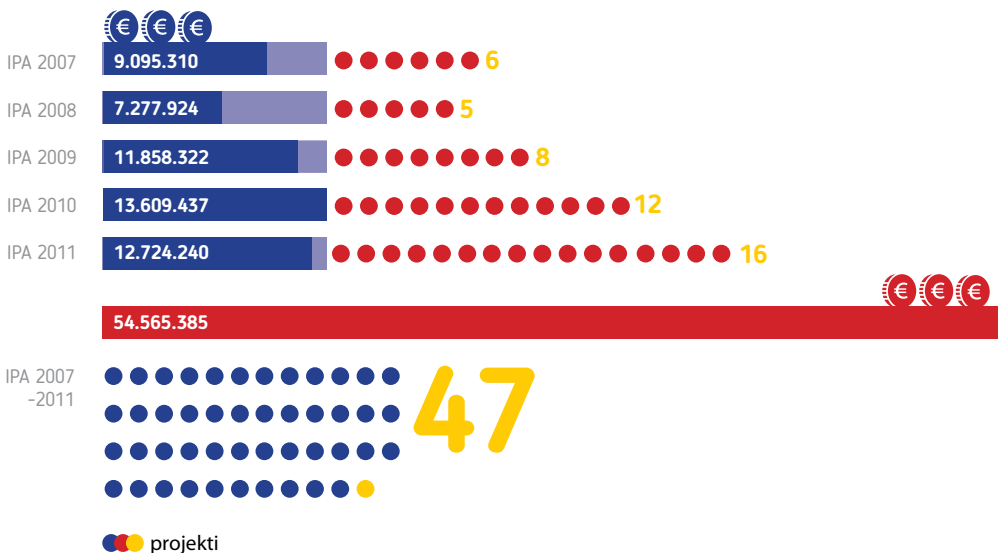
EKONOMSKI KRITERIJUMI – SNAŽNIJA I KONKURENTNIJA EKONOMIJA

Na Samitu EU u Kopenhagenu, održanom 1993. godine, utvrđeni su kriterijumi koje moraju da poštuju zemlje koje žele da se pridruže Uniji. Oni obuhvataju političke, ekonomske, pravne i administrativne kriterijume.

IPA, kao sredstvo pretpristupne pomoći, takođe počiva na tri glavna kriterijuma. Već smo predstavili političke kriterijume i projekte koje su u okviru njih sprovedeni u Crnoj Gori. Još jedan važan segment rada na reformama obuhvaćen je ekonomskim kriterijumima.

Glavni ciljevi koje treba postići u okviru ekonomskih kriterijuma su:

- sprovođenje ekonomske reforme, jačanje konkurencije, razvijanje odgovarajućeg biznis okruženja i socijalni dijalog;
- razvoj ljudskih potencijala, posebno u oblasti zapošljavanja, obrazovanja i socijalne inkluzije;
- poboljšanje infrastrukture u oblastima kao što su saobraćaj, energija i životna sredina.

Ekonomski kriterijumi

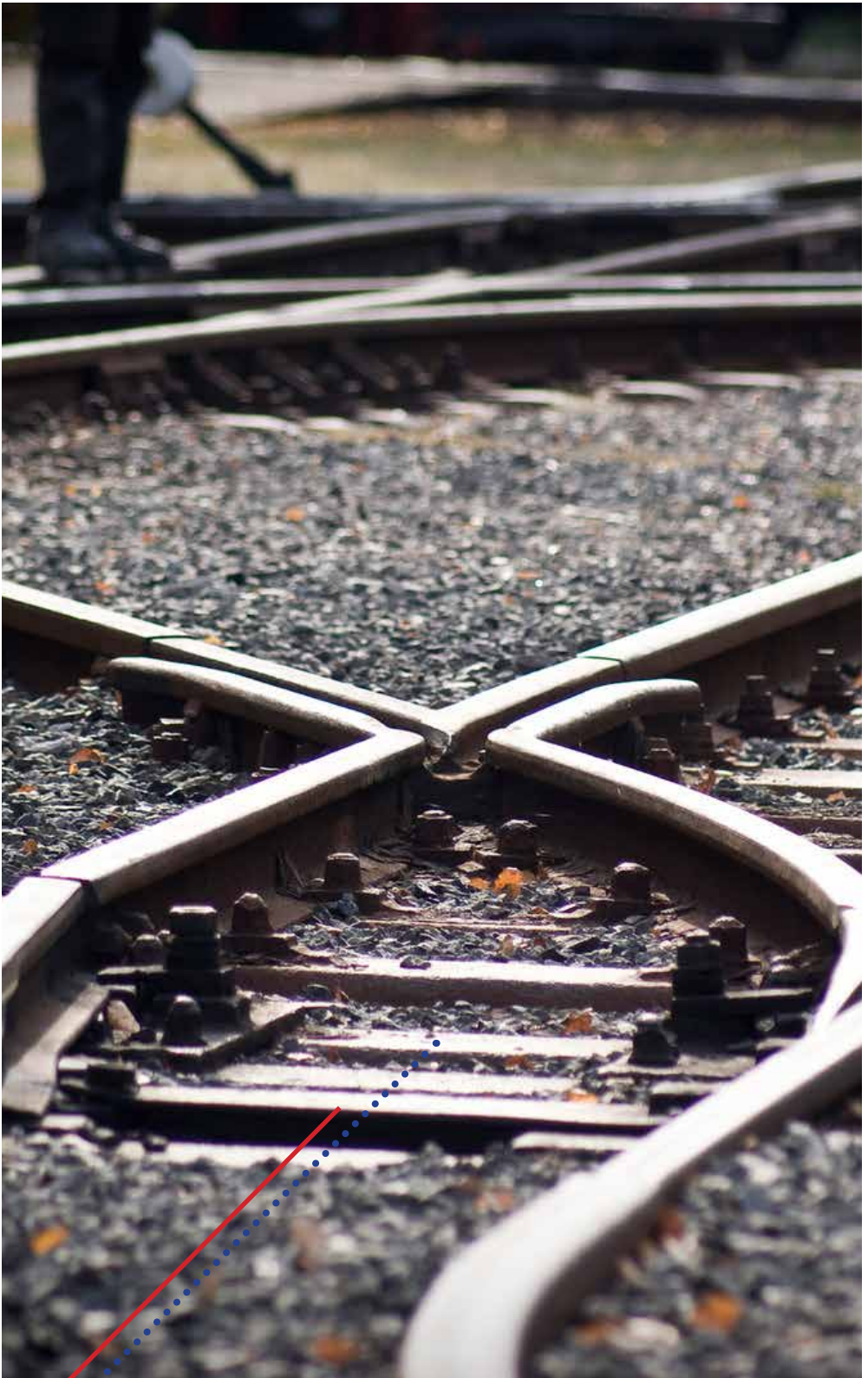
Što smo postigli?

Realizacijom projekata Ipe u okviru ekonomskih kriterijuma ostvareni su zapaženi rezultati u nekoliko oblasti: saobraćaj, životna sredina, unapređenje biznis okruženja, zapošljavanje i socijalna inkluzija.

Saobraćaj

Od 2007. do 2013, kroz projekte Ipe velika pažnja je posvećena unapređenju saobraćajne infrastrukture. Tako su izrađeni glavni projekti za remont željezničke pruge od Kolašina do Bara, odnosno dokumentacija na osnovu koje se izvode radovi na toj dionici puta. Već je remontovano gotovo 20 km pruge, a izvedeni su i radovi na kolosjeku u tunelu „Trebješica“. Stanični kolosjeci remontovani su u dužini od 1,732 km, a bezbjednost i sigurnost saobraćanja vozova znatno su povećane.

Osim željezničkog, u fokusu pažnje je i pomorski saobraćaj. Kroz projekat Uspostavljanje Informacionog sistema za upravljanje pomorskim saobraćajem (VTMIS) intenzivno se radi na unapređenju i regulisanju sigurnosti plovidbe crnogorskim vodama, u skladu s evropskim zakonodavstvom. Takođe, Služba traganja i spašavanja biće znatno osavremenjena kroz upotrebu radarskih senzora prilikom akcija traganja i spašavanja na moru. Radi se i na poboljšanju efikasnosti nadležnih organa u slučaju ekoloških incidenata u moru. Uspostavljanjem sistema za nadzor i kontrolu, Crna Gora će dobiti vrijednu sofisticiranu opremu za nadzor pomorskog saobraćaja. Sistem zaštite mora od zagađenja s plovnih objekata je unaprijeđen, zahvaljujući opremi za hitno reagovanje.

Životna sredina

Tokom prethodnih godina, velike koristi od sprovođenja projekata imale su opštine koje su vrijedno radile na uspostavljanju efikasnijeg sistema za prečišćavanje otpadnih voda i poboljšanje kanalizacionih mreža. Takođe, intenzivno se radilo i na izradi Nacionalnog plana i lokalnih planova za upravljanje otpadom.

Izrada glavnog projekta za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Pljevljima je u toku, a ukupna vrijednost radova iznosi 7.516.238 eura, od čega je 3,5 miliona obezbijeđeno iz Ipe.

Kanalizacione mreže, uz pomoć Ipe, izgrađiće se u Prijestonici Cetinje i Bijelom Polju. U Cetinju je u toku rad na glavnom projektu za izgradnju kanalizacione mreže. Od ukupne vrijednosti investicije, koja iznosi 4.447.000 eura, iz Ipe biće izdvojeno 3,2 miliona. U ovoj fazi, izgrađiće se više od 17 hiljada metara fekalne i više od 4 hiljade metara atmosferske mreže. Za izgradnju dijela kanalizacione mreže u Bijelom Polju, kroz projekat biće izdvojeno 3,6 miliona eura.

Radovi na izgradnji kanalizacione mreže u Nikšiću završeni su 2012. godine. Kroz projekat finansirani su projektovanje i izgradnja I faze mreže, koji su koštali 3.492.121 eura. U toku je otklanjanje nedostataka na izgrađenoj kanalizacionoj mreži.

Zaštita životne sredine kroz unapređenje sistema upravljanja otpadom ostaje jedan od prioriteta na evropskom putu Crne Gore. Projekti Ipe u tome pružaju značajnu pomoć, pa je u proteklom periodu nabavljena vrijedna oprema neophodna za upravljanje otpadom u opštinama na sjeveru, a pripremljeni su i važni strateški dokumenti u ovoj oblasti.

Uloženo je 4.000.000 eura za nabavku vozila i opreme za javna komunalna preduzeća u 16 crnogorskih opština (Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Cetinje, Kolašin, Nikšić, Mojkovac, Pljevlja, Plav, Plužine, Rožaje, Ulcinj, Šavnik i Žabljak, Podgorica i Kotor).

Odobreno je 800.000 eura za izradu Nacionalnog plana i lokalnih planova upravljanja otpadom za period 2014 - 2020, kao i za podršku jačanju kapaciteta za njihovu implementaciju.

PREDSTAVLJAMO PROJEKTE ŠANSA ZA RAVNOMJERNI RAZVOJ

Tehnička podrška za unapređenje poslovnog ambijenta za razvoj malih i ruralnih preduzeća (BESRE)

Početak realizacije projekta	2010.
Završetak realizacije projekta	2012.
Budžet projekta	1.197.000 eura

Sprovodeći ekonomske reforme, Crna Gora želi da postane zemlja povoljnog poslovnog ambijenta i ravnomjernog regionalnog razvoja. Glavni cilj realizacije ovog projekta bilo je upravo unapređenje uslova za poslovanje u Crnoj Gori, posebno za mala i ruralna preduzeća, kao i doprinos ravnomjernijem regionalnom razvoju, smanjenju siromaštva i povećanju investicija i zaposlenosti.

Projektnim aktivnostima unaprijeđeno je zakonodavno i poslovno okruženje, uz konsultacije s privatnim i civilnim sektorom u vezi s novim propisima koji regulišu početak poslovanja. Takođe, značajno je poboljšan pristup finansijama, posebno za mala i ruralna preduzeća u manje razvijenim djelovima Crne Gore. Naročito značajan rezultat ovog projekta je osnivanje mreže pružalaca poslovnih usluga i podrške, koja podstiče kreiranje i registraciju preduzeća.

Kroz projekat je pružena podrška izradi Strategije razvoja malih i srednjih preduzeća za period od 2011. do 2015. Kreirana su i važna dokumenta, kao što su „Studija uspostavljanja Regionalnog biznis centra“, „Model informisanja MSP u Crnoj Gori“, kao i Biznis plan za biznis inkubator „Inventivnost Podgorica“. Predložen je i mehanizam za uspostavljanje privatno-javnog partnerstva i kreiran model kreditno–garantnog fonda.

POVEZIVANJEM DO USPJEŠNIJEG POSLOVANJA

Priprema projekta za implementaciju Strategije klastera kroz tržišno povezivanje MSP u sjevernom regionu

Početak realizacije projekta	2014.
Završetak realizacije projekta	2016.
Budžet projekta	525.000 eura

U politici ekonomskog razvoja, široko je prihvaćen koncept klastera, koji nastaju umrežavanjem i povezivanjem preduzeća. Na taj način, povezana preduzeća poboljšavaju nastup na tržištu i postižu konkurentnu prednost. Ovaj projekat se bavi jačanjem konkurentnosti i tržišnog pristupa odabranih klastera i mreža u Crnoj Gori, s posebnim akcentom na ugroženiji sjeverni region i manje razvijene opštine.

Kroz realizaciju projekta, pružena je podrška Ministarstvu ekonomije i relevantnim institucijama zaduženim za implementaciju akcionog plana za nacionalnu strategiju klastera. Održane su i obuke lokalnih jedinica samouprave u Andrijevići, Beranama, Bijelom Polju, Danilovgradu, Kolašinu, Nikšiću, Mojkovcu, Plavu, Plužinama, Pljevljima, Rožajama, Šavniku i Žabljaku o načinu razvoja i sprovođenja programa podrške za klastere. Takođe, pružena je i direktna tehnička podrška izradi, sprovođenju i praćenju zajedničkih akcionih planova i kreiranju tržišnih veza za četiri odabrana klastera: klaster slatkovodnog ribarstva, klaster proizvođača vina, klaster metala i klaster maslinovog ulja.

DOSTUPNO TRŽIŠTE I AKTIVNA RADNA SNAGA

Reforma tržišta rada i razvoj radne snage

Ovaj projekat realizovan je u okviru podrške zapošljavanju i razvoju aktivnih politika i mjera tržišta rada. Predstavljao je dvogodišnju pomoć Vladi Crne Gore u izradi Nacionalne strategije za zapošljavanje i razvoj ljudskih resursa i plana za njenu implementaciju. Strategija tretira faktore koji stvaraju strukturalnu nezaposlenost, utiču na ljudske resurse i pojačavaju razlike između opština.

Svrha projekta je u postizanju spremnosti crnogorskih institucija da ispune zahtjeve Evropske unije, kada je riječ o zapošljavanju i cjeloživotnom učenju. Realizacijom projektnih aktivnosti pružena je podrška institucionalnoj i izgradnji kapaciteta u obrazovnoj i administraciji tržišta rada, posebno u Ministarstvu rada i socijalnog staranja i Zavodu za zapošljavanje. Takođe, uspostavljene su i unaprijeđene usluge profesionalnog savjetovanja i karijerne orijentacije. Intenzivno se radilo na podizanju svijesti i unapređenju stručnog znanja u obrazovnim i institucijama zapošljavanja o savremenim metodama profesionalne orijentacije, savjetovanja i upravljanja karijerom, kao i mobilnosti i dostupnosti tržišta rada. Kreirana je Nacionalna strategija o profesionalnoj orijentaciji i savjetovanju, a usluge profesionalne orijentacije i savjetovanja proširene su na sjeverni region. Budžet projekta je iznosio 1,8 miliona eura.

Zaštita na radu

Uređeni radni odnosi i povoljni radni uslovi za građane Crne Gore – ciljevi su koje naša država nastoji da ispuni. Realizacijom projekta u oblasti zaštite na radu napravljeni su značajni koraci u tom pravcu. Tako je izvršena procjena institucionalnih i administrativnih potreba i kapaciteta, a pravna regulativa iz oblasti zaštite na radu usklađena je s pravnom tekovinom EU. Glavni cilj je omogućavanje primjene evropskih standarda zaštite i zdravlja zaposlenih.

BOLJI KVALITET ŽIVOTA ZA SVE GRAĐANE

Reforma sistema socijalne i dječije zaštite: unapređenje socijalne inkluzije

Jačanje socijalne inkluzije marginalizovanih grupa u društvu predstavlja jedan od vodećih standarda koje Crna Gora treba da ispunji na putu prema članstvu u EU. Unapređenje kvaliteta života za sve građane, uz razvoj servisa koji odgovaraju potrebama pripadnika nedovoljno uključenih grupa, predstavlja cilj čijoj je realizaciji Crna Gora posvećena. Svrha realizacije ovog projekta je podrška procesu pružanja usluga i trajnih rješenja za najugroženije i marginalizovane grupe u zemlji – osobe sa invaliditetom, starije osobe, siromašne i ugrožene porodice. Kvalitet života pripadnika tih grupa treba povećati kako kroz nacionalne, tako i lokalne (opštinske) inicijative.

Glavna svrha ovog projekta je u olakšavanju pristupa inkluzivnim servisima ranjivim, socijalno isključenim grupama. Za to je potrebno izgraditi i osnažiti institucionalne mehanizme i kapacitete, koji će, na nivou lokalne zajednice, omogućiti razvoj servisa da odgovaraju potrebama pripadnika marginalizovanih grupa.

Da bi se ti ciljevi postigli, u okviru projekta su sprovedene brojne aktivnosti na procjeni postojećih i uvođenju novih socijalnih servisa, a pružaocima tih servisa u opštinama pružena je finansijska podrška. Kako bi se razmjenjivala iskustva među pružaocima servisa, a praktična znanja i najbolje prakse učinile dostupnijim korisnicima, razvijen je i internet portal www.inkluzija.me.

Projekat se posebno fokusirao na inkluzivno obrazovanje, reformu socijalne zaštite i reformu sistema dječije zaštite. Projekat je sprovodila Vlada Crne Gore uz stručnu i tehničku podršku UNDP-a i UNICEF-a, a ukupna vrijednost projekta iznosila je 3 miliona eura.

Podrška integraciji i dobrovoljnom povratku romske i egipćanske populacije i drugih interno raseljenih lica koja žive u naselju Konik

Ministarstvo rada i socijalnog staranja realizovalo je ovaj projekat s ciljem pružanja podrške za pripadnike romske i egipćanske populacije i druga interno raseljena lica koja žive u podgoričkom naselju Konik. Nosilac projekta je „HELP“, a partneri u realizaciji su Danski zavod za izbjeglice, Fond za obrazovanje Roma iz Mađarske, Crveni krst Crne Gore, kao i lokalne NVO „Green home“, „Juventas“ i „Pravni centar“.

Glavni cilj projekta predstavlja obezbjeđenje trajne i održive integracije pripadnika RE i drugih I/RL koji žele da ostanu u Crnoj Gori, kao i podršku za one koji žele da se vrate u zemlju svog porijekla. Specifični projektni cilj odnosi se na rješavanje pravnog statusa Roma, Egipćana i drugih raseljenih lica u Crnoj Gori, kao i omogućavanje njihovog dobrovoljnog povratka na Kosovo. Bolje socijalno uključivanje u društvo i poboljšan pristup pravima na primarnu zdravstvenu zaštitu, zapošljavanje i obrazovanje, vodeći su zadaci ovog projekta. Neke od projektnih aktivnosti odnosile su se na brojne edukativne radionice za stanovnike kampa Konik, kojima je omogućeno i bolje povezivanje sa institucijama nadležnim za ostvarivanje njihovih prava.

Ukupna vrijednost ovog projekta za prvu fazu iznosila je 1.475.142 eura, od čega je Evropska komisija finansirala 800.000 eura. Prva faza projekta trajala je 18 mjeseci, obuhvativši ciljnu grupu od 2.500 interno raseljenih lica koja žive u Kampu Konik. Druga faza projekta počela je da se realizuje u septembru 2014, ukupne vrijednosti od 1.112.000 eura.

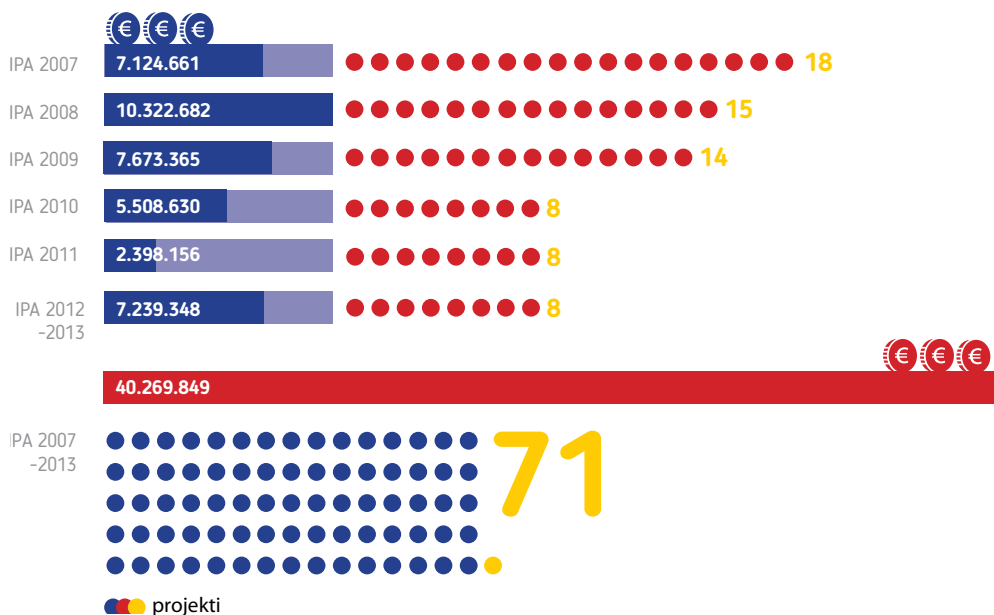

EVROPSKI STANDARDI – CILJ KOJI TREBA DA OSTVARIMO

Osim projekata koji se oslanjaju na političke i ekonomske kriterijume, u okviru IPA Komponente I realizuju se i projekti čiji je cilj dostizanje evropskih standarda, naročito u oblastima kao što su: zaštita životne sredine, konkurentnost, informacione tehnologije, saobraćaj i druge. Ovi projekti pomažu primjenu pravne tekovine Evropske unije u Crnoj Gori, i pružaju podršku našoj zemlji u primjeni evropskih politika u važnim oblastima.

Glavni ciljevi koje je potrebno dostići realizacijom projekata u okviru evropskih standarda su:

- progresivno usklađivanje sa evropskom pravnom tekovinom u oblastima kao što su poljoprivreda, zaštita životne sredine, energija, unutrašnje tržište, saobraćaj i bezbjednost,
- jačanje crnogorskih administrativnih kapaciteta za povećanje lokalnog vlasništva, kroz decentralizovani sistem upravljanja fondovima i programima Evropske unije.

Evropski standardi

Poljoprivreda i ruralni razvoj

Kroz projekte Ipe, od 2007. do 2013, velika pažnja je bila posvećena oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, kao jednom od strateških prioriteta naše države. Većina projekata bila je usmjerena na jačanje kapaciteta institucija, naročito tehničkih tijela koja se bave bezbjednošću hrane (Veterinarska i Fitosanitarna uprava) i poljoprivrednih proizvođača. Tako su institucije pripremljene za sprovođenje i primjenu evropskih standarda bezbjednosti hrane, kako bi i same mogle da pomognu poljoprivrednim proizvođačima, kao i subjektima koji se bave preradom poljoprivrednih proizvoda u ispunjenju tih standarda na svojim gazdinstvima. Na taj način su se i institucije i poljoprivredni proizvođači pripremali za korišćenje pretpristupnih sredstava namijenjenih poljoprivredi i ruralnom razvoju, kao i sredstava iz fondova EU, koji će Crnoj Gori biti dostupni kada postane zemlja članica.

Sredstva namijenjena poljoprivrednim proizvođačima bila su opredijeljena kroz Projekat institucionalnog razvoja i jačanja poljoprivrede (MIDAS), koji se realizuje u saradnji sa Svjetskom bankom, kao i kroz projekat IPARD *like*, koji finansira EU, kofinansira Vlada Crne Gore, a sprovodi u saradnji sa Svjetskom bankom. U okviru projekta MIDAS, u vremenskom periodu 2009 – 2014, realizovano je pet javnih poziva, dok se projekat IPARD *like* realizuje kroz dva javna poziva. Prvi javni poziv, namijenjen investicijama u poljoprivredna gazdinstva, pružio je mogućnost poljoprivrednim proizvođačima da prošire svoje zasade, povećaju stočni fond, kupe savremenu opremu i mehanizaciju. Sve to bi trebalo da pomogne unapređenju primarne poljoprivredne proizvodnje i podigne nivo konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača. Drugi javni poziv odnosiće se na investicije u preradu, kroz koji će se podrška pružiti onima koji se bave preradom poljoprivrednih proizvoda. Na taj način, naši poljoprivredni proizvođači dobiće priliku da unaprijede svoje poslovanje, inoviraju opremu i investiraju u nove proizvode.

Kroz realizaciju projekata u periodu od 2007. do 2013, Crna Gora se pripremala za korišćenje sredstava iz IPA 2014-2020, kroz koju je za poljoprivredu i ruralni razvoj opredijeljeno oko 39 miliona eura.

Direktna podrška crnogorskoj poljoprivredi kroz sprovođenje IPARD II programa iznosi oko 53 miliona eura.

TRANSPARENTNO I ODGOVORNO TROŠENJE JAVNOG NOVCA

Jačanje sistema javnih nabavki u Crnoj Gori

Trošenje javnog novca u efikasnom, transparentnom sistemu, važan je standard u procesu pristupanja Evropskoj uniji. U ovoj oblasti podrška je fokusirana na izradu Zakona o javnim nabavkama, koji će omogućiti da se Crna Gora bavi procesima javnih nabavki na transparentan, nediskriminirajući i pravičan način.

Glavni cilj je da se implementiraju zahtjevi unutrašnjeg tržišta EU u oblasti javnih nabavki i podstakne efikasnost i transparentnost u korišćenju javnih sredstava.

Kroz projekte, primarno zakonodavstvo o javnim nabavkama je poboljšano i usklađeno s evropskim, naročito kada je riječ o efikasnosti u upotrebi javnih fondova. Takođe, donijeta su i podzakonska akta i operativni alati za sprovođenje Zakona o javnim nabavkama. Uspostavljena je mreža trenera u ovoj oblasti, a službenici za javne nabavke, revizori, sudije i privredni subjekti su edukovani i unaprijedili su svoja znanja i vještine. Izrađen je savremen, web-based sistem za prikupljanje i objavljivanje obavještenja o nabavci, kreirana je i Strategija za uvođenje elektronskih javnih nabavki, a svijest javnosti o značaju zdravog i transparentnog sistema javnih nabavki značajno je podignuta. Projekat koji je sprovela Direkcija za javne nabavke, trajao je 20 mjeseci, dok je ukupna vrijednost iznosila 1.100.000 eura.

STATISTIKA PO EVROPSKIM STANDARDIMA

Približavanje standardima EU u oblasti statistike

Obim i kvalitet sistema zvanične statistike u Crnoj Gori potrebno je unaprijediti i uskladiti ga s pravnom regulativom EU i međunarodnim standardima. Upravo, tom cilju služili su rezultati projekata Ipe sprovedenih u ovoj oblasti. Tako je, njihovom realizacijom, poboljšan kapacitet MONSTAT-a i ostalih institucija koje se bave statističkim podacima, kao što su Ministarstvo finansija i Centralna banka. Te institucije su ohrabrene da proizvode pouzdane, pravovremene, relevantne i uporedive statističke podatke, u skladu sa standardima EU. Poboljšano je funkcionisanje nacionalnog statističkog sistema i osnažena koordinatorska uloga MONSTAT-a. Takođe, urađena je i revizija zakonodavnog okvira i poboljšan sistem za proizvodnju statističkih podataka, u skladu s evropskim. Kao krajnji rezultat, povećano je povjerenje u transparentan sistem za proizvodnju i distribuciju statistike, a kvalitet i dostupnost poslovne statistike znatno su poboljšani.

Takođe, kroz ove projekte rađeno je na harmonizaciji statistike u oblasti poljoprivrede, nacionalnih računa i statistike cijena, kao i harmonizaciji poslovne statistike sa standardima EU. Uložen je trud u poboljšanje IT podrške u skladu sa evropskim i svjetskim standardima, uključujući uzorkovanje.

Jačanje efikasnosti Poreske uprave

U ovoj važnoj oblasti, Crnoj Gori je pružena podrška kroz modernizaciju Poreske uprave i harmonizaciju zakonske regulative. Projekti su doprinijeli daljem usklađivanju i razvijanju tehnika za kvalitetnije sprovođenje propisa. Državni službenici su, kroz studijske posjete zemljama Evropske unije, imali priliku da steknu iskustva i edukuju se za primjenu novih zakona.

Takođe, unaprijeđen je postojeći IT sistem Poreske uprave. Nabavljena je vrijedna oprema, a inovirani hardver i softver omogućili su, između ostalog, obradu procedure u vezi s PDV-om i porezom na dobit. Tako je poreskim obveznicima omogućeno da podnose mjesečne (PDV) i godišnje (porez na dobit) povraćaje elektronskim putem. Poboljšanje IT sistema omogućilo je efikasniju naplatu poreza i bolje korišćenje ljudskih resursa.

Jačanje infrastrukture kvaliteta u Crnoj Gori

Realizacijom ovog projekta omogućena je lakša trgovina i slobodan protok roba kroz primjenu odgovarajućih reformi u crnogorskoj infrastrukturi kvaliteta, u saglasnosti s pravnom tekovinom EU i zahtjevima članstva u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. Unaprijeđeni su administrativni kapaciteti Sektora za infrastrukturu kvaliteta u Ministarstvu ekonomije, putem edukacije i treninga. Takođe, unaprijeđeni su kapaciteti i Zavoda za metrologiju, kroz osposobljavanje tri nove laboratorije.

Projektom su, između ostalog, pripremljeni nacrti sedam propisa za transponovanje direktive novog pristupa. Kreirani su i nacrti Strategije slobodnog kretanja roba, Strategije razvoja standardizacije u Crnoj Gori i drugih relevantnih akata. Metrolozi su obučeni za pet mjernih oblasti za novoformirane laboratorije, a formirana su tri tehnička komiteta za gorivo, građevinske proizvode i ljudske resurse.

UREĐENO TRŽIŠTE ZA ZADOVOLJNE POTROŠAČE

Zaštita potrošača i tržišni nadzor

Potrošači koji su svjesni svojih prava i efikasan sistem koji ih štiti, osnovni su zadaci koje Crna Gora mora da ispuni kao buduća članica EU. Cilj ovog projekta je jačanje zaštite potrošača i sistema tržišnog nadzora u skladu sa standardima EU. Realizacijom projektnih aktivnosti, nacionalno zakonodavstvo je usklađeno s propisima EU. Takođe, unaprijeđena je koordinacija i razmjena informacija između organa nadležnih za tržišni nadzor, a kapaciteti tržišne inspekcije (ali i drugih inspekcija nadležnih za ovu oblast) za sprovođenje efektivnog tržišnog nadzora znatno su unaprijeđeni. Izuzetno važan zadatak je i podizanje svijesti o pravima potrošača i značaju sistema tržišnog nadzora. Posebna pažnja je posvećena edukaciji tržišnih inspektora – trenera za sprovođenje nadzora nad tržištem. Uz pomoć ovog projekta, Tržišna inspekcija je u oblasti zaštite potrošača organizovala edukativne radionice na aktuelne teme u ovoj oblasti.

U okviru projekta edukovani su inspektori Uprave, predstavnici inspekcija drugih državnih organa, kao i članovi Koordinacionog tijela za tržišni nadzor. Takođe, značajna komponenta ovog projekta je bila i medijska kampanja, koja je imala za cilj podizanje svijesti javnosti o potrošačkim pravima i bezbjednosti proizvoda.

Jačanje sistema upravljanja državnom pomoći i kontrole finansijske pomoći EU u Crnoj Gori

Kako bi se obezbijedila kontrola finansijske pomoći, a projekti sprovodili u decentralizovanom sistemu upravljanja u skladu sa zahtjevima EU, realizovani su projekti koji su tretirali upravo ova pitanja. Kao rezultat, uvedena je kontrola finansijske pomoći i razvijen pravni okvir za tu oblast, ojačani su i kapaciteti funkcionisanja uspostavljenog sistema i razvijena unutrašnja revizija u odabranim ministarstvima.

Takođe, ojačani su i institucionalni kapaciteti organa državne pomoći Crne Gore za upravljanje i sprovođenje politike EU u oblasti državne pomoći.

Zakonodavstvo na području državne pomoći je izmijenjeno, a usvojeni su i prateći podzakonski akti, uključujući i njihovu praktičnu primjenu na centralnom i lokalnom nivou.

Ojačani su i institucionalni i administrativni kapaciteti odjeljenja za pripremu državne pomoći i Komisije za praćenje državne pomoći kako bi se zakonodavstvo efikasno sprovodilo.

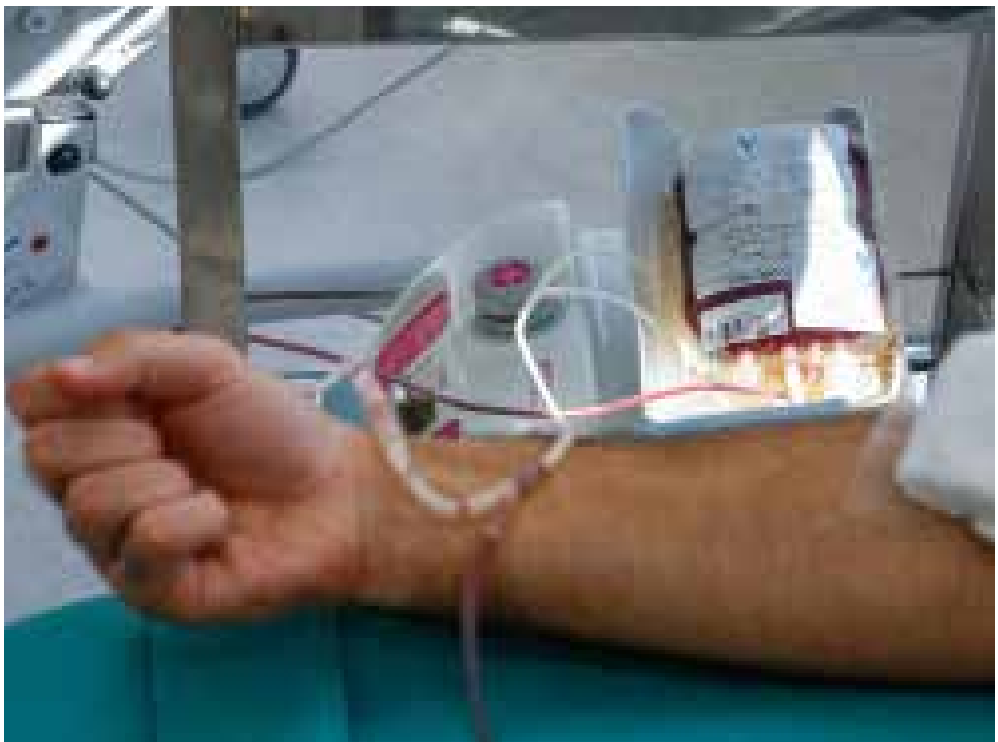
Poboljšano je razumijevanje politike državne pomoći među vladinim organima, organima lokalne samouprave, privatnog sektora i sudstva.

KVALITETNE ZDRAVSTVENE USLUGE ZA SVE GRAĐANE

Jedan od važnih ciljeva koji Crna Gora treba da ispuni na svom putu ka članstvu u EU jeste i usaglašavanje politike zdravstvene zaštite s evropskim standardima. Crna Gora je već napravila značajne korake u reformisanju zakonodavstva i unapređenju kvaliteta zdravstvenih usluga. Jedan od njih je i izgradnja, opremanje i obuka zaposlenih u Zavodu za transfuziju krvi, nedavno otvorenom u Podgorici.

Otvaranjem Zavoda, Crna Gora je dobila savremeno opremljen centar za pružanje sigurne, pravovremene i kvalitetne zdravstvene zaštite za građane, dostojne nivoa evropske medicine. Uz savremen prostor i opremu, uvođenje sistema kvaliteta, implementaciju informacionog sistema, kao i kontinuiranu edukaciju stručnog kadra, ostvaruju se uslovi za implementaciju evropskog sistema transfuzije u Crnoj Gori.

Novi objekat, vrijedan 4,84 miliona eura, realizovan je u okviru programa IPA 2010. Iz fondova Ipe za ovu namjenu izdvojeno je 1,8 miliona eura.

DIGITALIZACIJA CRNE GORE

Podrška digitalizaciji crnogorskih javnih emitera - nabavka opreme

Analogni signal u Crnoj Gori zvanično je ugašen 17. juna 2015, čime se Crna Gora pridružila državama koje su se već digitalizovale. Glavni cilj ovog projekta je da podrži razvoj informacionog društva i audio-vizuelnih medijskih servisa u Crnoj Gori, kroz omogućavanje novih servisa i bržeg pristupa novim tehnologijama građanima Crne Gore.

To bi trebalo da doprinese poboljšanju njihovog životnog standarda i ostvarivanju prava građana i potrošača. Svrha projekta je da pomogne prelazak na digitalno emitovanje Javnom servisu, obezbjeđivanjem adekvatne opreme i odgovarajućih obuka u Radio-difuznom centru. Ukupan budžet projekta je 2.695 miliona eura, od čega je 1,6 miliona obezbijeđeno iz Ipe.

Realizacijom ovog projekta Crna Gora je ispunila obavezu preuzetu pristupnim pregovorima u Poglavlju 10 - Informatičko društvo i mediji. Osim toga, ispunjene su i obaveze u skladu s međunarodnim propisima, propisane Zakonom o digitalizaciji radio- difuzije.

IPA komponenta II

Prekogranična saradnja

Prekogranična saradnja – razvoj dobrosusjedskih odnosa

Unapređenje prekogranične saradnje jedan je od prioriteta Evropske unije, a proces evropskih integracija dodatno podstiče i poboljšava dobrosusjedске odnose.

Crna Gora je, kroz II komponentu Ipe, učestvovala u osam programa prekogranične saradnje. Realizovali smo pet bilateralnih programa (sa Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Hrvatskom, Kosovom*¹ i Srbijom), Jadranski prekogranični program i dva transnacionalna programa - Jugoistočna Evropa i Mediteranski program.

Prekogranični programi realizuju se da bi se promovisali dobrosusjedski odnosi, doprinijelo stabilnosti i prosperitetu regiona i bolje povezali ljudi u pograničnim područjima. Cilj projekata je smanjivanje postojećih razlika među susjednim zemljama i unapređenje kulturne, socijalne i naučne saradnje između lokalnih i regionalnih zajednica. Učešćem u prekograničnim projektima Crna Gora se priprema za aktivno korišćenje strukturnih fondova, koji će joj biti dostupni kad postane punopravna članica EU.

Projekti prekogranične saradnje sprovode se sa sljedećim ciljevima:

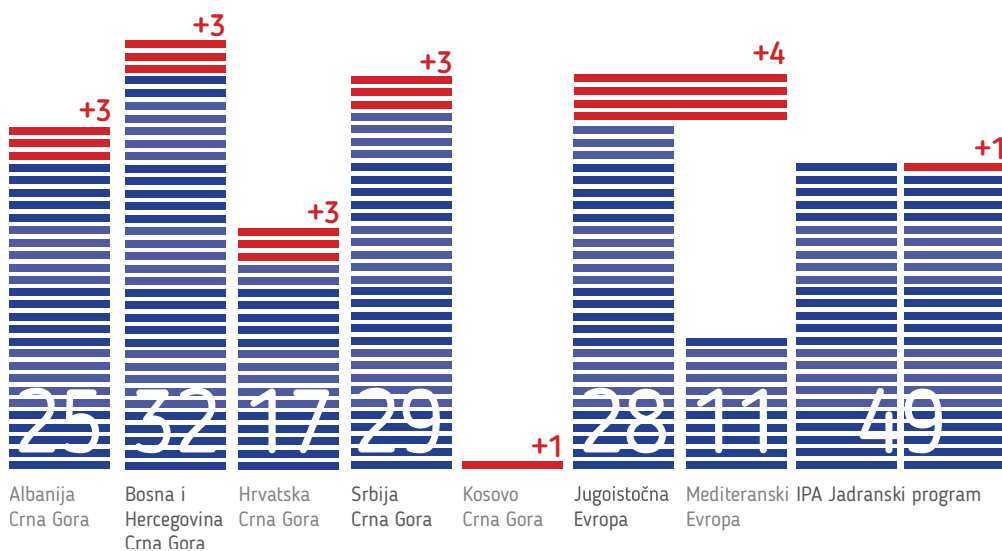
- razviti turizam kao ključni sektor prekogranične ekonomije;
- promovisati prekograničnu saradnju u trgovini, kao i pristup novim tržištima;
- ponovo uspostaviti prekogranične veze između organizacija koje pružaju podršku poslovanju i trgovini, kako bi zajedno promovisale inicijative za saradnju;
- održati dobar kvalitet životne sredine u pograničnim regionima, uz saradnju u inicijativama zaštite i eksploatacije životne sredine;
- jačati veze među ljudima u oblasti ekonomije i sporta kako bi se ojačala međuetnička, obrazovna i kulturna povezanost i podjednako koristila područja od zajedničkog interesa;
- obezbjeđivanje jednakih mogućnosti za sve;
- uvažavanje posebnih potreba ugroženih grupa, osoba s invaliditetom i/ili nacionalnih manjina;
- zaštita životne sredine, kako prirodne, tako i one koju je izgradio čovjek s ciljem održivog razvoja;

¹ Ova odluka je bez prejudiciranja statusa Kosova i u skladu je s Rezolucijom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1244 i Mišljenjem suda pravde o proglašenju nezavisnosti Kosova.

- izgradnja partnerstava i zajednički rad.

Korisnici ove vrste projekata najčešće su nevladine organizacije, javne ustanove, lokalne samouprave, univerziteti, vjerske zajednice, poslovna udruženja. Programi se sprovode kroz periodično objavljivanje tzv. poziva za projekte, odnosno javnih poziva za podnošenje prijedloga projekata. Broj dosadašnjih prijava ukazuje na veliku zainteresovanost institucija i organizacija za zajednički rad na sprovođenju projekata.

Projekti sprovedeni u dosadašnjem periodu fokusirali su se na ekonomski razvoj, a posebna pažnja posvećena je turizmu, zaštiti životne sredine, ekološkoj zaštiti, inovacijama i istraživanjima. Takođe, sprovedeni su i manji projekti koji podstiču socijalnu koheziju, tzv. projekti „ljudi – ljudima“.

■ CBC projekti
 ■ TA projekti

Što smo postigli?

Kroz prekogranične programe, Crna Gora je ostvarila izuzetno plodnu saradnju sa svojim susjedima, na kojima je radila na ostvarenju ciljeva u različitim oblastima.

Kroz Prekogranični program Albanija – Crna Gora odobreno je 25 projekata. Pažnja je usmjerena na ekonomski razvoj, naročito turizam, zaštitu i unapređenje životne sredine i socijalnu koheziju, kroz projekte „Ljudi-ljudima“. Pored toga, u toku je realizacija strateškog projekta rekonstrukcije graničnih prelaza Božaj – Hani i Hotit i Grabom – Zatrijebačka Cijevna.

Prekogranični program Bosna i Hercegovina – Crna Gora obuhvatio je 32 projekta, čiji je prioritet prekogranični privredni razvoj, a posebna pažnja posvećena je turizmu i ruralnom razvoju. Pokrenute su i sprovedene inicijative za unapređenje životne sredine, kao i poboljšanje društvene kohezije i kulturne razmjene kroz aktivnosti koje povezuju institucije i ljude.

Hrvatska i Crna Gora zajedno su radile na realizaciji 17 projekata u oblasti turizma, kulture, zaštite životne sredine i prirodnog i kulturnog nasljeđa.

U okviru Prekograničnog programa Srbija – Crna Gora sprovedeno je 29 projekata za poboljšanje produktivnosti i konkurentnosti ekonomskih, ruralnih i resursa životne sredine u prekograničnoj oblasti. Realizovane su inicijative usmjerene na razmjenu ljudi i ideja kako bi se poboljšala saradnja stručne javnosti i civilnog društva.

Kroz transnacionalne programe realizovano je 39 projekata koji su imali za cilj razvoj inovativnih pristupa i preduzetništva, zaštitu i unapređenje životne sredine, poboljšanje mobilnosti i teritorijalne pristupačnosti, kao i razvoj međunarodne saradnje potrebne za jačanje održivog rasta.

Jadranski prekogranični program IPA omogućio je sprovođenje 49 projekata koji se odnose na ekonomsku, socijalnu i institucionalnu saradnju, dostupnost i mreže, zaštitu prirodnih i kulturnih resursa i prevenciju rizika.

PREDSTAVLJAMO PROJEKTE

Albanija – Crna Gora

MARUBI: model saradnje za turističku promociju između Skadra i Ulcinja

PROMOCIJA ZAJEDNIČKOG KULTURNOG NASLJEĐA

Jačanje turističkih potencijala s obje strane granice podstiče ekonomski razvoj i doprinosi boljoj prekograničnoj saradnji. Upravo je to bio jedan od osnovnih ciljeva realizacije ovog projekta, koji je i sproveden s namjerom da se poveća vrijednost zajedničkih kulturnih dobara. Ovog puta pažnja je posvećena očuvanju fotografija čuvenog umjetnika Pjetra Marubija.

Na projektu su radile opštine Skadar i Ulcinj, a realizacija projekta trajala je 25 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta iznosi 423.504,00 eura, a za aktivnosti u Crnoj Gori izdvojeno je 194.075,00 eura.

Kroz ovaj projekat sakupljeno je vrijedno Marubijevo nasljeđe. Veliki broj njegovih fotografija, pored fototeke u Skadru, nalazi se u privatnom vlasništvu starih ulcinjskih i skadarskih porodica. Odzivom na javni oglas, mnoge od njih omogućile su digitalizaciju fotografija, koje su tako sačuvane i postale dostupne javnosti.

Takođe, projekat je omogućio i bolju promociju kulturnog nasljeđa Skadra i Ulcinja. Zaposleni u opštinama, u saradnji s lokalnim turističkim organizacijama, pripremili su i organizovali posebnu „Marubi rutu“ za turiste. Ova posebna ruta obuhvata kulturne znamenitosti Ulcinja i Skadra, kao i značajne pejzaže i prirodne ljepote uvijekvečene na Marubijevim fotografijama. U toku glavne sezone, turisti koji se odluče za ovu rutu imaju priliku da posjete i neki od tematskih festivala u Skadru i Ulcinju.

Promociji kulturnih dobara najviše su doprinijele stalne i privremene izložbe fotografija, održane u ulcinjskom Etnografskom muzeju i Fototeci Marubi u Skadru. Privremene izložbe su organizovane širom Evrope, u Briselu, Beogradu, Budimpešti, Parizu, Varšavi, Ženevi. I nakon formalnog završetka projekta 2014. godine, gostovanja u regionu se nastavljaju.

Bosna i Hercegovina – Crna Gora

Cjelogodišnji turizam u planinskim destinacijama BiH i Crne Gore- “365”

ATRAKCIJE TOKOM CIJELE GODINE

Realizujući ovaj projekat, Regionalna razvojna agencija Bjelasica, Komovi i Prokletije i Sarajevska regionalna razvojna agencija nastojale su da poboljšaju turističku ponudu u planinskim oblastima Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Stanovništvo u ovim oblastima je edukovano u oblasti pružanja ugostiteljskih usluga, a turističke agencije proširile su svoju ponudu na sjeverne predjele. S obzirom na to da su ovi predjeli poznati po atrakcijama u zimskoj sezoni, projekat se fokusirao na poboljšanje ponude za turiste koji će planine posjetiti tokom ljeta.

Projekat je sproveden na području Bjelašnice i Igmana u Bosni i Hercegovini i Bjelasice i Komova u Crnoj Gori. Seoskim domaćinstvima u tim predjelima stvorena je mogućnost da turistima ponude smještaj kao što je “Bed&Breakfast”, a ugostitelji su edukovani tako da njihova ponuda bude u skladu sa savremenim turističkim standardima. Glavni cilj ovih aktivnosti bio je da se poveća ekonomska održivost, a ljetnja planinska sezona bude jednako atraktivna kao i zimska.

Osim edukacije ugostitelja, projekat je doprinio i proširenju turističke ponude. Tako će turisti sada moći da planinare prilagođenim stazama u Lubnicama (u opštini Berane), Mojkovcu i Bijelom Polju. Posebno primamljivi za turiste su obilasci pećina, a tokom realizacije projekta označeno ih je čak 240. Pripremljene su i biciklističke staze, kao i šetališta s pogledom na ljepote Crne Gore. Takođe, vodeni tereni prilagođeni su kajakaštvu, vodiči su dodatno edukovani, a nabavljena je i vrijedna sportska oprema. Sela Lubnice, Lipovo i Bistrice prepoznata su kao turistička odmarališta. U selu Lubnice izgrađeno je i dječije igralište.

Relizovane su i promotivne kampanje uz pomoć kojih su predstavljene turističke atrakcije koje pružaju Bjelasica, Komovi, Igman i Bjelašnica. Turističke agencije u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini nastavljaju sa promocijom ovih planinskih destinacija i atrakcija koje se turistima nude tokom cijele godine.

Projekat je trajao 21 mjesec, a njegova ukupna vrijednost iznosila je 437.648,07 eura, od čega je za aktivnosti u Crnoj Gori izdvojeno 235.930,40 eura.

“365”

Hrvatska - Crna Gora

Sport za djecu i mlade: Jačanje razvoja i saradnje u prekograničnom području - „OLIMPIJSKE NADE”

SPORT ZA BOLJU POVEZANOST MEĐU MLADIMA

Podsticanje dobrosusjedskih odnosa među mlađim generacijama jedan je od glavnih ciljeva koji se ostvaruju u toku procesa evropskih integracija. Vaterpolo klubovi „Jug” iz Hrvatske i „Jadran” iz Crne Gore, u saradnji s Razvojnoum agencijom Grada Dubrovnika, te vaterpolo klubovima „Cattaro” i „Primorac”, realizovali su projekat „Olimpijske nade”. Njegov glavni cilj je promocija sporta kao oblika reintegracije djece i mladih.

Projektne aktivnosti predstavljale su izuzetnu priliku za interakciju i bolje povezivanje mladih, kojima je pružena mogućnost da razviju svoje talente i stvore vrijedne kontakte. Vaterpolo, kao jedna od najznačajnijih i najuspješnijih sportskih tradicija Hrvatske i Crne Gore, poslužio je kao izuzetna spona među mladima. Kroz druženje i bavljenje sportom, mladim generacijama se pomaže u savladavanju prepreka u komunikaciji, kao što su predrasude, oprez i netolerancija.

Za poboljšanje vještina, tehnike i bolje razumijevanje različitih koncepata igre i timskog rada, u okviru projekta je održan turnir „Olimpijske nade”. Na turniru su učestvovali članovi vaterpolo klubova „Jadran”, „Primorac”, „Cattaro”, „Budva” i „Jug”.

Da bi se što više osnažila komunikacija među mladima iz pograničnog područja, u Herceg Novom je održan prekogranični omladinski vaterpolo kamp za djecu i mlade, koji je okupio 125 učesnika.

Projektne aktivnosti podrazumijevale su i podizanje svijesti o prednostima prekogranične saradnje i EU integracija, pa je tako organizovan i „Evropski otvoreni dan” za djecu, mlade i medije iz prekograničnog područja. Učesnici su bili u prilici da čuju više informacija o modelima prekogranične saradnje i evropskim projektima koji su usmjereni na sport.

Kako bi se povećali kapaciteti zaposlenih u vaterpolo klubovima, u okviru projekta organizovani su i seminari za trenere, na kojima se govorilo o prevazilaženju izazova u upravljanju i finansiranju javnih sportskih klubova, podsticanju volonterizma i promovisanju bavljenja sportom. Nabavljena je i vrijedna oprema za klubove koji su učestvovali u projektu.

Projekat je trajao 12 mjeseci, a njegova ukupna vrijednost iznosila je 143.545,72 eura. Na aktivnosti u Crnoj Gori utrošeno je 80.077,50 eura.

Srbija – Crna Gora

Prekogranična saradnja i spašavanje od poplava **EFIKASNIJE SUOČAVANJE S PRIRODNIM NEPOGODAMA**

Projektni partneri, FORS Montenegro i Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije, u saradnji s Ministarstvom unutrašnjih poslova Crne Gore, 20 mjeseci radili su na smanjenju rizika od nesreća izazvanih prirodnim nepogodama u Srbiji i Crnoj Gori. Projekat je poboljšao otpornost prekogranične zone i opština na poplave jačanjem tehničkih i ljudskih kapaciteta, saradnjom i podizanjem nivoa svijesti stanovništva o prevenciji i borbi s poplavama.

Tokom realizacije projekta, posebna pažnja je usmjerena na obuku članova jedinica za zaštitu i spašavanje iz šest opština u prekograničnom području. Oni su stekli znanja i vještine neophodne za brzo reagovanje i spašavanje u slučaju poplava, a edukovani su u skladu s evropskim standardima. Tako je 40 spasilaca dobilo međunarodno priznati sertifikat. Sertifikovani spasioци znanja i vještine prenijeli su i svojim kolegama i volonterima iz opština, pa je 95 spasilaca iz prekograničnog područja osposobljeno za reagovanje u najtežim situacijama izazvanim poplavama.

I predstavnici institucija i organizacija, nadležnih za zaštitu i spasavanje od poplava, imali su priliku da se upoznaju s primjerima dobrih praksi reagovanja u slučaju poplava i drugih prirodnih nepogoda u zemljama EU.

Pored obuka, projekat je omogućio i nabavku najsavremenije opreme neophodne za reagovanje u slučaju poplava.

Posebna pažnja posvećena je podizanju svijesti građana o potrebi prevencije i načinima reagovanja u kriznim situacijama izazvanim prirodnim nepogodama. Kampanja je usmjerena na podizanje svijesti kod djece, te je gotovo 4.000 mališana, učenika osnovnih škola iz šest opština prekograničnog područja, bilo u prilici da nauči kako se treba ponašati u kriznim situacijama.

Kampanja podizanja svijesti građana je nastavljena i izradom edukativnih materijala koji sadrže praktična uputstva o tome kako reagovati u situacijama izazvanim prirodnim nepogodama.

Projekat „Prekogranična zaštita i spašavanje od poplava“ je rezultirao i izradom dokumenta „Standardne operativne procedure za prekogranične operativne jedinice u slučajevima poplava“. Ovaj dokument usvojila su nadležna ministarstva obje države.

Zahvaljujući uspješnoj realizaciji projekta, ministarstva unutrašnjih poslova i u Srbiji i u Crnoj Gori donijela su nacionalne planove edukacije i obuka ljudi za reagovanje u situacijama izazvanim prirodnim nepogodama.

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 372.195,53 eura, a za aktivnosti sprovedene u Crnoj Gori izdvojeno je 175.418,90 eura.

Jadranski prekogranični program

ADRI MOB – Razvoj održivog transportnog sistema na jadranskoj obali

Unapređenje pomorskog transporta za putnike i omogućavanje alternativnih načina transporta u odnosu na upotrebu automobila, osnovna je namjera ovog projekta. Luka Bar, u saradnji sa partnerima iz Italije, Hrvatske, Grčke, Slovenije i Albanije, radila je na razvijanju jadranskog sistema za prevoz tereta i putnika koji manje zagađuje prirodnu sredinu. Na taj način, stvaraju se uslovi za održivu mobilnost, naročito u oblasti turizma i poslovne saradnje.

Posebna pažnja posvećena je podsticanju korišćenja pomorskog saobraćaja za putnike između i duž obala, kao i unapređenju kvaliteta saobraćaja u jadranskoj oblasti. Takođe, sprovedene su intenzivne aktivnosti na integraciji postojeće infrastrukturne mreže i povećanju upotrebe alternativnog prevoza.

Projekat je trajao 36 mjeseci, njegova ukupna vrijednost je iznosila 2.881.770,00 eura dok je za aktivnosti u Crnoj Gori izdvojeno 164.904,00 eura.

Regionalni razvoj i razvoj ljudskih resursa

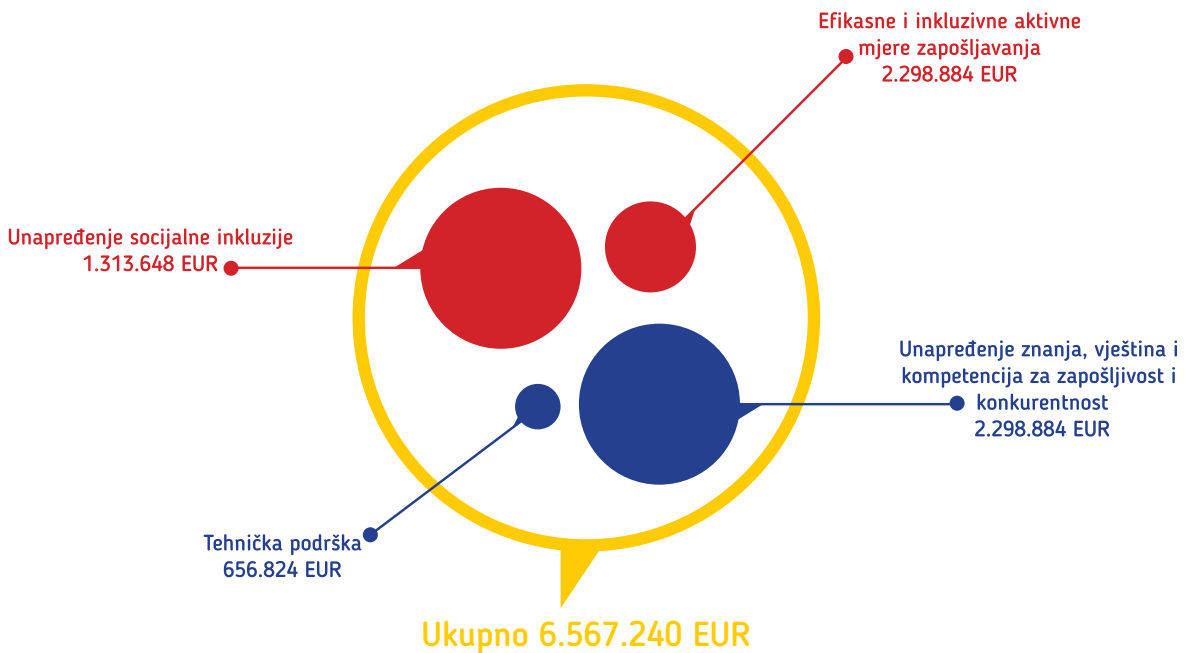
III i IV komponenta

Crna Gora je, nakon ispunjenja preduslova za indirektno upravljanje sredstvima, 2014. potpisala Finansijski sporazum za Operativni program *Regionalni razvoj 2012-2013* (OP RR). Time je zvanično počela da samostalno upravlja sredstvima opredijeljenim za treću komponentu, za koju je izdvojeno ukupno 26.159.624 eura (od čega 22.235.679 eura iz sredstava EU i 3.923.945 eura iz sredstava nacionalnog kofinansiranja).

Kroz ova sredstva biće izgrađen dio kanalizacione mreže i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u Beranama, a radiće se i na rehabilitaciji nesanitarnih deponija u Baru i Cetinju. Takođe, dio sredstava uložiće se i u rekonstrukciju pruge Bar – Beograd, a novac će biti izdvojen i za različite vidove tehničke podrške.

Crna Gora je 2014. potpisala i Finansijski sporazum za Operativni program *Razvoj ljudskih resursa 2012-2013* (RLJR), ukupne vrijednosti 6.568.240 eura (od čega 5.583.000 eura iz EU sredstava i 985.240 eura iz sredstava nacionalnog kofinansiranja). Ovim sredstvima, u okviru IV komponente, Crna Gora samostalno upravlja. Sredstva će se koristiti u realizaciji projekata koji će unaprijediti efikasne i inkluzivne aktivne mjere zapošljavanja, znanja, vještina i kompetencije za zapošljivost i konkurentnost i socijalnu inkluziju. Takođe, dio sredstava biće izdvojen i za tehničku podršku.

Višekorisićka IPA

Prva komponenta Ipe, ĉije smo projekte već predstavili, dijeli se na nacionalni program i regionalne i horizontalne programe, odnosno Višekorisićki program IPA (*Multi-beneficiary IPA – MB IPA*). Dok nacionalni program pruža direktnu podršku samo jednoj državi, Višekorisićki program IPA se istovremeno realizuje u više zemalja. Rijeć je o mećusobno komplementarnim projektima.

Cilj Višekorisićkog IPA programa je unaprećenje saradnje izmeću zemalja regiona i njihove saradnje s državama ĉlanicama, kao i pomoć zemljama korisnicama u suoćavanju s brojnim izazovima u procesu evropskih integracija. Države korisnice višekorisićke Ipe su: Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska (do momenta kada je postala ĉlanica EU), Kosovo, Makedonija, Srbija i Turska.

Projekti iz Višekorisićkog programa imaju regionalni znaćaj i obuhvataju oblasti koje prevazilaze granice jedne zemlje, tj. odnose se na zajednićke potrebe više zemalja. Aktivnosti su fokusirane na podršku koja zahtijeva regionalnu saradnju, kao što su: regionalne strukture, organizacije ili inicijative, mreže strućnjaka ili administrativnog osoblja, kao i pitanja prekogranićne saradnje.

Za programiranje i sprovoćenje projekata u okviru Višekorisićke Ipe zadućena je Generalna direkcija za proširenje Evropske komisije. Tako Evropska komisija inicira i priprema nacrt projektnih ideja i usvaja ih nakon svojih mećusektorskih, kao i konsultacija sa zemljama korisnicama.

Kroz Višekorisićki program Ipe Evropska komisija sprovodi 125 regionalnih projekata ukupne vrijednosti 746.680.150 eura, za sve zemlje korisnice.

Evropska komisija je 2013. odobrila 13 opisa projekata, ukupne vrijednosti 100.050.000 eura za sve zemlje korisnice. Riječ je o sljedećim projektima:

Podrška unapređenju vladavine i upravljanja u zemljama zapadnog Balkana i Turskoj (SIGMA)

Borba protiv organizovanog kriminala: međunarodna saradnja u oblasti krivičnog prava

Zapadnobalkanski investicijski okvir 2013 – EDIF

Podrška implementaciji strateškog programa Sekretarijata za posmatranje transporta u Jugoistočnoj Evropi (SEETO)

Podrška Centru za razvoj preduzetništva Jugoistočne Evrope (SEECCEL)

Projekat razvoja nove generacije konkurentnosti

Prevenција, priprema i reagovanje u slučaju poplava u zemljama Zapadnog Balkana i Turske

Regionalna mreža za životnu sredinu i klimatske promjene (ECRAN)

Erasmus Mundus, I dio: Zapadni Balkan – Turska

Erasmus Mundus, II dio: Partnerstvo, zemlje Zapadnog Balkana

Mladi u akciji - Zapadni Balkan

Podrška radu Regionalnog savjeta za saradnju (RCC)

Podrška evropskim integracijama

PREDSTAVLJAMO PROJEKT

Regionalni stambeni program

Regionalni stambeni program je zajednički, višegodišnji program koji ima za cilj da obezbijedi trajno stambeno rješenje za oko 27.000 najugroženijih porodica u regionu. To je nastavak zajedničkih napora zemalja partnera i međunarodne zajednice da stvore uslove za rješavanje problema regionalne raseljenosti, kao i zaštitu prava raseljenih lica, povratnika i interno raseljenih lica. Uz podršku Evropske komisije, Vlade SAD, UNHCR-a i OEBS-a, uspostavljen je Fond regionalnog stambenog programa kojim upravlja Razvojna banka Savjeta Evrope. Ova regionalna inicijativa omogućava dobrovoljni povratak, reintegraciju ili lokalnu integraciju interno raseljenih lica iz sukoba početkom devedesetih godina.

Kroz Regionalni stambeni program za Crnu Goru, predviđeno je obezbjeđenje sredstava za rješavanje stambenog pitanja za 6.063 lica (1.177 domaćinstava) koja spadaju u najranjivije kategorije. To su lica smještena u neformalnim kolektivnim centrima i ugrožena lica u privatnom smještaju, s posebnim fokusom na kamp Konik. Ukupna vrijednost projekta iznosi 27,69 miliona eura, od čega država učestvuje sa 4,15 miliona eura, a ostatak je obezbijeđen kroz donacije. Realizacija Regionalnog stambenog programa u Crnoj Gori počela je u martu 2013, a završetak projekta planiran je za 2017.

Planirana je izgradnja Doma starih u Pljevljima, 62 stambene jedinice u Nikšiću, 120 stambenih jedinica na kampu Konik i 94 stambene jedinice u Beranama.

Zapadnobalkanski investicijski okvir

Zapadnobalkanski investicijski okvir (ZIO) osnovali su Evropska komisija i međunarodne finansijske institucije. Cilj ovog instrumenta je stvaranje veće sinergije između donatora i investitora kako bi zemlje korisnice što efikasnije iskoristile sredstva dostupna kroz kredite međunarodnih finansijskih institucija.

Tokom finansijske perspektive EU 2007-2013, otvorena je mogućnost za predlaganje nacionalnih i regionalnih projekata iz oblasti životne sredine, energetike i energetske efikasnosti, saobraćaja, socijalne oblasti i razvoja malih i srednjih preduzeća.

Posredstvom ovog instrumenta, Evropska komisija odobrava bespovratna sredstva za finansiranje izrade projektne dokumentacije i obezbjeđivanje tehničkih preduslova za početak sprovođenja projekata, koji finansiraju kroz kreditna sredstva međunarodnih finansijskih institucija. Sredstva se koriste putem dostavljanja prijedloga projekata. Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija (Kancelarija nacionalnog koordinatora za Ipu) zaduženo je za koordinaciju procesa programiranja i praćenja sprovođenja svih projekata koji se finansiraju kroz ZIO.

U okviru prvih dvanaest poziva ZIO, Crnoj Gori je odobreno 25 nacionalnih projekata ukupne vrijednosti 20.948.000 eura. Takođe, Crna Gora je jedan od korisnika i u 14 regionalnih projekata ukupne vrijednosti 47.809.600 eura.

Realizacijom odobrenih nacionalnih projekata radiće se, između ostalog, na razvoju elektrodistributivne mreže, izgradnji postrojenja za tretman otpadnih voda u Podgorici, Beranama, Kolašinu i Rožajama, kao i izgradnji regionalne deponije za Pljevlja i Žabljak. Predviđena je rehabilitacija i izgradnja vodovodne i kanalizacione infrastrukture na sjeveru. Rekonstrukcija glavnog puta Šćepan Polje – Plužine biće nastavljena, a radiće se i na unapređenju pruge Bar – Vrbnica. Planirana je i priprema za izgradnju prioriternih zaobilaznica na primorju. Realizacijom projekata biće urađena i tehnička dokumentacija za gasovod i regionalnu deponiju u Crnoj Gori.

Odobreno je 5 nacionalnih projekata iz oblasti energetike, 6 iz oblasti saobraćaja, 13 iz oblasti životne sredine i jedan projekat iz socijalnog sektora. Od 14 regionalnih projekata, 5 pripada oblasti energetike, jedan oblasti saobraćaja, po 3 iz oblasti socijalnog sektora i životne sredine i 2 iz oblasti razvoja privatnog sektora.

IPA II – u susret novom okviru

IPA II predstavlja novi okvir za pretpristupnu podršku Evropske unije za period 2014-2020. Glavni cilj ovog okvira je sprovođenje reformi u okviru unaprijed definisanih sektora, koji su usko povezani sa Strategijom proširenja. To znači da će podrška biti usmjerena na sektore umjesto na komponente, kako je to do sada bio slučaj.

Indikativni strategijski dokument Crne Gore za IPA 2014-2020 (*Indicative Strategy Paper for Montenegro 2014-2020*) ključni je dokument koji sadrži nacionalne prioritete za podršku iz sredstava Ipe II. U njemu su definisani oblici podrške koja je potrebna za ostvarenje predviđenih ciljeva u odabranim sektorima. Planirana podrška mora biti utemeljena na prioritetima definisanim u nacionalnim strateškim dokumentima, strateškim dokumentima EU i obuhvatati oblasti u kojima su potrebna značajnija unapređenja u pregovaračkom procesu. IPA II podrazumijeva da više aktera, u okviru određenog sektora, radi na ostvarenju zajedničkog cilja. Takođe, jasno je povezana s procesom evropske integracije, što u praksi znači sprovođenje akcija koje vode ispunjenju obaveza za članstvo u EU.

Riječ je o osam sektora:

- Demokratija i upravljanje;
- Vladavina prava i temeljna prava;
- Životna sredina i klimatska akcija;
- Saobraćaj;
- Konkurentnost i inovacije;
- Obrazovanje, zapošljavanje i socijalna politika;
- Poljoprivreda i ruralni razvoj;
- Regionalna i teritorijalna saradnja.

Crnoj Gori će u okviru IPA II biti na raspolaganju 270,5 miliona eura, što predstavlja povećanje za deset odsto u odnosu na prethodnu finansijsku perspektivu 2007-2013.

Alokacija Ipa II za period 2014 – 2020. po sektorima

Crna Gora	2014.	2015.	2016.	2017.	2018–2020.	Ukupno 2014–2020.
a. Reforme u procesu pripreme Crne Gore za članstvo u EU	18,8	15,8	12,8	13,3	38,5	99,2
Demokratija i upravljanje		29,1			17,8	46,9
Vladavina prava i temeljna prava		31,6			20,7	52,3
b. Socio-ekonomski razvoj i regionalni razvoj	14,8	8,4	14,8	13,3	39,4	90,8
Životna sredina i klimatska akcija		18,8			18,7	37,5
Saobraćaj		20,2			11,8	32,1
Konkurentnost i inovacije		12,3			8,9	21,2
c. Zapošljavanje, socijalne politike, obrazovanje, jednakost polova i razvoj ljudskih resursa	3,5	4,0	3,9	4,0	12,8	28,1
Obrazovanje, zapošljavanje i socijalna politika		15,3			12,8	28,1
d. Poljoprivreda i ruralni razvoj	2,5	7,4	5,9	8,9	27,7	52,4
Poljoprivreda i ruralni razvoj		24,7			27,7	52,4
UKUPNO	39,5	35,6	37,5	39,6	118,5	270,5

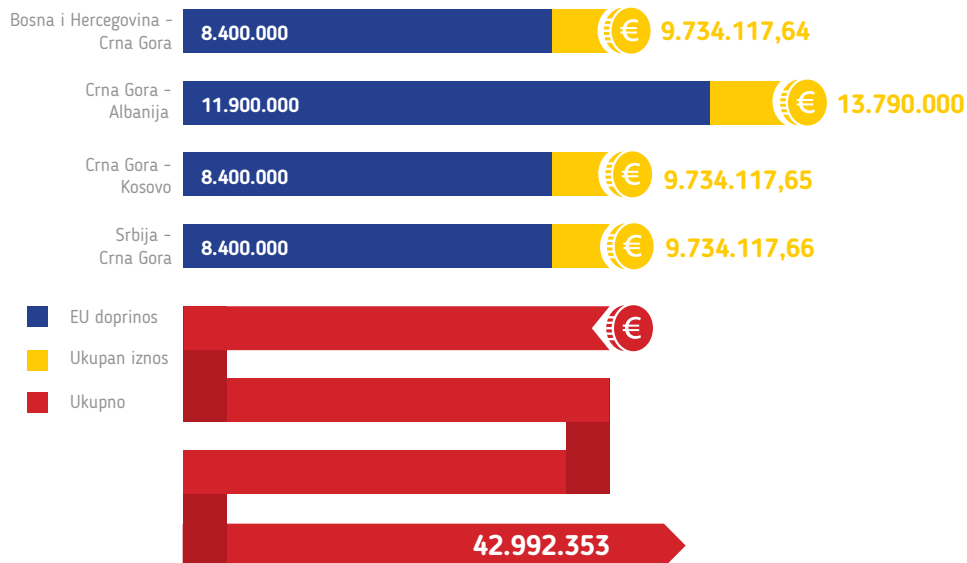
Napomena: Tabela ne sadrži podatke o iznosima za bilateralne, trilateralne i transnacionalne programe

Programi prekogranične i transnacionalne saradnje

Programi prekogranične saradnje u okviru IPA II sprovode se u domenu politike proširenja Evropske unije i nastavljaju se na prethodni program sproveden u finansijskoj perspektivi 2007-2013. Prekogranična saradnja ima za cilj promovisanje dobrosusjedskih odnosa i socio-ekonomski razvoj kroz zajedničke lokalne i regionalne inicijative.

U okviru finansijske perspektive 2014-2020, Crna Gora će učestvovati u devet prekograničnih i transnacionalnih programa:

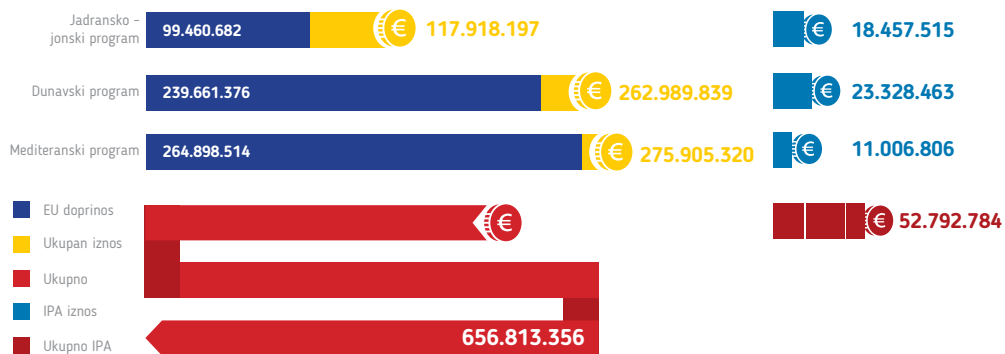
- četiri bilateralna programa (Bosna i Hercegovina – Crna Gora, Crna Gora – Albanija, Crna Gora – Kosovo i Srbija – Crna Gora);
- dva trilateralna programa (Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora i Italija – Albanija – Crna Gora);
- tri transnacionalna programa (Dunavski, Jadransko-jonski i Mediteranski program).

Bilateralni programi

Trilateralni programi

Transnacionalni programi

IPA u brojkama

IPA komponenta I

Nacionalni program

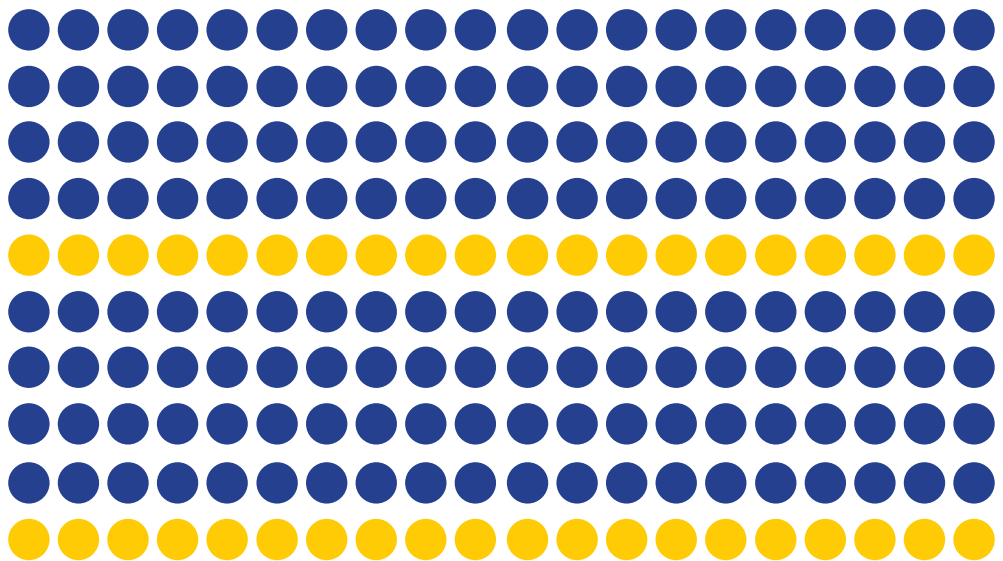

Opredijeljeno 165,16 miliona eura a ugovoreno 93% sredstava – **izuzetno visok stepen iskorišćenosti sredstava** koja su bila na raspolaganju.

IPA komponenta II

Prekogranična saradnja

204

35 000 000

Realizovano 204 projekta ukupne vrijednosti 35 miliona eura – Crna Gora je sprovela **najveći broj prekograničnih bilateralnih projekata** u poređenju sa susjednim zemljama.

Ova brošura je izrađena uz podršku Evropske unije. Sadržaj ove brošure predstavlja isključivu odgovornost Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stavove Evropske unije.

Izrazi koji su u ovoj brošuri upotrebljeni za fizička lica u muškom rodu, podrazumijevaju iste izraze i u ženskom rodu.

British Council je međunarodna organizacija Ujedinjenog Kraljevstva za kulturne veze i obrazovanje.

EUROPEAN UNION